

INSPIRATIONSKATALOG FOR
UNDERVISERE:
GRØN OG BÆREDYGTIG
SYGEPLEJE I DEN TEORETISKE DEL
AF
SYGEPLEJERSKEUDDANNELSEN

Af:

Karin Højbjerg, lektor, ph.d.

Charlotte Siiger, lektor, ph.d.

Udgivet af Københavns Professionshøjskole på Open Books <https://openbooks.kb.dk/kp/>

Publikationsdato: oktober 2026

ISBN: 978-87-85371-26-3

DOI: <https://doi.org/10.7146/k534g816>

© Karin Højbjerg, Charlotte Siiger

Henvendelser vedrørende rapporten bedes rettet til
Karin Højbjerg khho@kp.dk

Dette er en Open Access publikation udgivet under licensen Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0). Denne licens tillader genbrugere at kopiere og distribuere materialet i ethvert medie eller format i uændret form, kun til ikke-kommercielle formål og kun, hvis materialets ophav krediteres.

Citation for publiceret version (APA):

Højbjerg, K., & Siiger, C. (2026). Inspirationskatalog for undervisere: grøn og bæredygtig sygepleje i den teoretiske del af sygeplejerskeuddannelsen. Københavns Professionshøjskole.

Indholdsfortegnelse

FORORD	5
Det empiriske grundlag og anvendt metode i udarbejdelsen.....	6
Vejledning til brug af inspirationskataloget.....	7
GRØN OG BÆREDYGTIG SYGEPLEJE I EN KP-KONTEKST	9
BAGGRUND	11
Hvorfor integrere bæredygtighed i sygeplejerskeuddannelsen?	11
Hvordan påvirkes folkesundheden?.....	11
Sundhedsvæsenet er både påvirket af og medskaber af problemet	12
Særligt sårbare grupper	13
TRE AKTUELLE OG SUPPLERENDE ARGUMENTER FOR AT STYRKE	
BÆREDYGTIGHED I SYGEPLEJEN.....	14
1) Antimikrobiel resistens og udviklingen af multiresistente mikroorganismer.....	14
2) "Vælg Klogt": Reduktion af spild og overbehandling.....	15
3) Forsyningsusikkerhed, hybride trusler og beredskab	15
Hvorfor et særligt fokus på sygeplejerskeuddannelsen?	16
Overordnet kompetenceprofil for kommende sygeplejersker	17
BEGREBSAFKLARING	18
Bæredygtighed	18
Bæredygtighed i sygepleje.....	18
Grøn og bæredygtig dannelse	19
Naturkrise, klimakrise og biodiversitetskrise	19
INSPIRATION TIL PÆDAGOGISKE OG DIDAKTISKE OVERVEJELSER.....	22
Didaktikkens fem Hv'er.....	22
De studerendes læringsforudsætninger.....	23
1.Grøn begejstring og aktivisme	23
2.Klimatræthed, klimaangst og eco-anxiety	24
3.Kollapsaccept.....	24
Fællesnævner	25
Inquiry-based education.....	25
Eksempler	25
Scenariopædagogik	26
Aktivisme, innovation, brug af kunstig intelligens og klinisk lederskab	27
FORSLAG TIL GRØNT INDHOLD PÅ 1. SEMESTER.....	29

FORSLAG TIL GRØNT INDHOLD PÅ 2. SEMESTER.....	40
FORSLAG TIL GRØNT INDHOLD PÅ 3. SEMESTER.....	44
FORSLAG TIL GRØNT INDHOLD PÅ 4. SEMESTER.....	48
FORSLAG TIL GRØNT INDHOLD PÅ 5. SEMESTER.....	53
FORSLAG TIL GRØNT INDHOLD PÅ 6. OG 7. SEMESTER	57
GRØN OG BÆREDYGTIG ADFÆRD PÅ CAMPUS	62
REFERENCER:.....	64
ØVRIGE KILDER	69

FORORD

Dette inspirationskatalog har til formål at inspirere undervisere på sygeplejerskeuddannelsen ved Københavns Professionshøjskole (KP) til at udvikle og tilpasse både egen og fælles undervisning inden for de gældende rammer og muligheder. Kataloget er en del af den strategiske beslutning om at integrere bæredygtighed i den teoretiske del af sygeplejerskeuddannelsen.

Inspirationskataloget fokuserer udelukkende på den teoretiske del af sygeplejerskeuddannelsen. Samarbejdet med de kliniske uddannelsessteder er fortsat under udvikling. At undervisningsaktiviteterne ikke er udviklet i tæt samarbejde med de kliniske uddannelsessteder, skyldes således primært pragmatiske forhold, selvom et sådant samarbejde kunne have været optimalt. Kliniske eksperter har dog bidraget til udviklingen af dette inspirationskatalog gennem konsultation og faglig sparring.

Fem grønne ambassadører er udpeget til sammen med tovholder Charlotte Siiger og uddannelsesleder Marie Høyer Lundh at understøtte implementeringsarbejdet i uddannelsens fem uddannelsesrum. Implementeringen er påbegyndt på 1. semester i foråret 2026. Vi forfattere retter en stor tak til de grønne ambassadører Claus Weitze Mortensen, Marie Louise Kræmer, Henrik Bo Pedersen, Kirsten Elisabeth Thomsen, Hanne Franciska Mortensen og leder af teamet Marie Høyer Lundh. Disse har bidraget med uundværlige redigeringsforslag og faglig sparring i processen med at udfærdige dette katalog.

Kataloget skal betragtes som et dynamisk dokument. Feltet udvikler sig hastigt, og der findes fortsat relativt få dokumenterede undersøgelser, som muliggør en solid evidensbaseret. Dette afspejles i de anvendte kildehenvisninger. Kataloget vil derfor blive opdateret løbende efter udgivelsen, og de nyeste versioner vil være tilgængelige for underviserne på KP.

Der er endnu ikke udarbejdet en detaljeret kompetenceprofil, som kan danne grundlag for de konkrete forslag til undervisningens indhold. Indtil videre tager arbejdet derfor afsæt i en overordnet skitse (se side 17), mens den kommende reformproces fra 2026 og frem afventes. Forslagene til undervisning er placeret inden for de nuværende temaer og fagområder på uddannelsens semestre ud fra en forventning om, at disse i en eller anden form vil bestå, selvom reformen kan medføre ændringer.

Når rammerne for den reformerede uddannelse er tydeligere, skal der desuden foretages en nærmere afstemning af progressionen, så de studerendes viden, færdigheder og kompetencer inden for grøn og bæredygtig sygepleje udvikles og nuanceres gennem uddannelsen og i mødet med stadig mere komplekse problemstillinger.

Det er vores håb, at inspirationskataloget kan bidrage til at inspirere alle, der arbejder for at fremme grøn og bæredygtig sygepleje.

Det empiriske grundlag og anvendt metode i udarbejdelsen

Kataloget bygger på principper om grundig forberedelse gennem realistiske vurderinger, læring fra tidligere projekter, herunder særligt implementeringen af *Teknologiforståelse i sygeplejerskeuddannelsen*, samt målrettet, effektiv og synlig eksekvering (Flyvbjerg & Gardner, 2024).

Udviklingen af inspirationskataloget er metodisk inspireret af *bricolage*, en tilgang der ofte anvendes inden for antropologien (Mørck, 1995). Begrebet stammer fra det franske *bricoleur* og henviser til en undersøgende og eksperimenterende arbejdsform, hvor forskellige typer empiri og videnskilder kombineres for at belyse et komplekst felt. Materiale-bricolage indebærer således en afprøvning og sammenstilling af forskellige empiriske tilgange og datakilder med henblik på at skabe et nuanceret vidensgrundlag.

I dette katalog består det empiriske grundlag af:

- Et systematisk litteraturstudie om grøn dannelse i sygeplejerskeuddannelsen (Højbjerg & Siiger, 2024) baseret på [Forskningsoversigt Grøn Dannelse i Sygeplejerskeuddannelsen version 12.12.24. \[Forsknings...n 12.12.24 | PDF\]](#)
- Etnografisk feltarbejde gennemført på tre hospitalsafsnit fordelt på to hospitaler med deltagelse af ni sygeplejestuderende samt social- og sundhedsassistenter/-elever, læger, sygeplejersker og øvrige sundhedsprofessionelle (10 feltdage i perioden 2025-2026).
- Deltagelse i kursusforløb for Region Hovedstadens Grønne Ambassadører (tre kursusdage).
- Studiebesøg i kommunal hjemmepleje, herunder hos stomisygeplejersker.
- Studiebesøg og vidensudveksling med en gruppe af grønne ambassadører på et hospital.
- Desk research med fokus på forskellige interessenters perspektiver, strategier og initiativer som beskrevet i rapporter, dokumenter, mails, møder og øvrigt skriftligt materiale.

Som en del af projektet er der desuden opbygget samarbejdsrelationer med henblik på dataadgang, videndeling og udvikling af fremtidige partnerskaber, herunder i forbindelse med fondsansøgninger. Disse samarbejder omfatter blandt andet:

- Danske Regioner og Kommunernes Landsforening.
- Center for HR og Uddannelse, Region H.
- Uddannelsesansvarlige på hospitaler.
- De danske professionshøjskolars ledernetværk for sygeplejerskeuddannelserne.
- Internationale netværk og organisationer inden for bæredygtighed, sundhed og uddannelse.
- Statens Serum Institut.
- Københavns Universitet, herunder repræsentanter fra Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Institut for Folkesundhed samt ledelses- og undervisningsniveauet.
- Netværksmøder i NNBS (Nationalt Netværk for Bæredygtig Sygeplejerskeuddannelse) med henblik på sparring, erfaringsudveksling og fælles vidensudvikling.

Det samlede metodiske greb har været at kombinere forskningsbaseret viden, praksisnære erfaringer og dialog med centrale aktører på tværs af uddannelses- og sundhedssektoren for at skabe et robust og anvendelsesorienteret grundlag for udviklingen af grøn og bæredygtig sygepleje i sygeplejerskeuddannelsen.

Vejledning til brug af inspirationskataloget

Som underviser kan du anvende indholdsfortegnelsen til at orientere dig i de afsnit, der er mest relevante for din undervisning. Har du ikke forhåndskendskab til grøn og bæredygtig sygepleje, anbefales det dog, at du læser forordet og baggrundskapitlet grundigt.

Kataloget indledes med undervisningens *hvorfor* (Flyvbjerg & Gardner, 2024), dvs. en introduktion til, hvorfor sammenhængen mellem klima og sundhed er relevant for kommende sygeplejersker og dermed et vigtigt vidensområde for undervisere på KP.

Et grundlæggende udgangspunkt er, at hverken patientsikkerhed eller arbejdsmiljø må kompromitteres i arbejdet med den grønne omstilling. Dette perspektiv aktualiseres yderligere af tre samtidige udviklingstendenser:

1. Fremkomsten af multiresistente mikroorganismer (AMR).
2. Krav om reduktion af spild og overbehandling, blandt andet gennem principperne i initiativet *Vælg Klogt* i regi af Danske Regioner.
3. Øget forsyningsusikkerhed, hybride trusler samt et generelt øget fokus på risiko, robusthed og beredskab.

Herefter følger korte definitioner af centrale begreber, forslag til didaktiske overvejelser og eksempler på pædagogiske organiseringsformer. Kataloget præsenterer desuden konkrete forslag til, hvordan bæredygtighed kan integreres i de centrale fagområder på uddannelsens semestre.

Til hvert tema er der knyttet forslag til litteratur og andet undervisningsrelevant materiale. Materialet er primært tænkt som inspiration til underviseren, men kan i mange tilfælde også inddrages direkte i undervisningen eller henvises til de studerende. Det er op til den enkelte underviser at vurdere relevansen i den konkrete undervisningssammenhæng. Der kan forekomme overlap mellem materialer på tværs af semestre.

Inspirationskataloget er opbygget med fokus på både progression gennem uddannelsen og relevans for de eksisterende semesterstrukturer. Da implementeringen af grøn dannelse må forventes at være en længerevarende og gradvis proces, optræder enkelte kilder flere steder i kataloget. Den endelige tilrettelæggelse af undervisningen bør derfor drøftes på tværs af semestre og koordineres mellem semesteransvarlige og undervisere.

GRØN OG BÆREDYGTIG SYGEPLEJE I EN KP- KONTEKST

Mens grøn og bæredygtig sygepleje fortsat er et relativt nyt felt i Danmark, er både undervisningsmæssige tilgange og kliniske praksisser beskrevet i den internationale litteratur. Der findes imidlertid fortsat ingen danske studier, der specifikt undersøger området i en sygeplejerskeuddannelseskontekst (2025).

En rundspørge blandt ledernetværket for de danske sygeplejerskeuddannelser viste i 2024, at klimarelaterede sundhedsudfordringer kun i begrænset omfang og uden en systematisk tilgang indgår i undervisningen. På den baggrund etablerede vi i december 2024 et nationalt netværk for undervisende sygeplejersker med deltagelse fra alle seks danske professionshøjskolars sygeplejerskeuddannelser. Formålet med netværket er at fremme videndeling, erfaringsudveksling og fælles udvikling af undervisningsaktiviteter på området. Erfaringer og drøftelser fra netværket har bidraget til udarbejdelsen af dette katalog.

Indsatsen på sygeplejerskeuddannelsen skal ses i sammenhæng med KP's strategi *Fælles om fagprofessionelle, der lykkes i praksis* (2024). Her fremhæves det, at KP ønsker at arbejde aktivt med grøn dannelse og med de professionelles bidrag til løsninger på den natur- og klimakrise, der påvirker samfundet. Ambitionen er, at uddannelserne skal ruste de studerende til at præge deres professioner i en mere bæredygtig retning.

Som led i denne strategiske satsning blev KP's tre største uddannelser, pædagog-, lærer- og sygeplejerskeuddannelsen, udpeget til at udvikle særlige initiativer inden for grøn dannelse, både tværprofessionelt og monofagligt. Arbejdet har blandt andet omfattet:

- Kortlægning af praksisfelternes strategiske indsatser inden for grøn dannelse med henblik på at afdække praksisfeltets behov og efterspørgsel.
- Udarbejdelse af forskningsoversigter over eksisterende national og international forskning inden for grøn og bæredygtig sygeplejerskeuddannelse.

Den internationale litteratur peger på en række gennemgående udfordringer i arbejdet med at integrere bæredygtighed og klimarelaterede sundhedsperspektiver i sygeplejerskeuddannelsen:

- Begrænset opmærksomhed på klima- og bæredygtighedsspørgsmål i sygeplejerskeuddannelserne.
- Manglende institutionel støtte til curriculumudvikling på området.
- En opfattelse af, at klimarelateret indhold har begrænset relevans for grunduddannelsen.
- En overbevisning om at undervisningen er mere velegnet til at overbevise om klimabevidsthed end om at fremme almen sundhedstjeneste
- Begrænset viden om området blandt undervisere og curriculumudviklere.
- Anbefalinger om, at bæredygtighed integreres gennem hele uddannelsen frem for at blive afgrænset til enkelte valgfag eller kortere kursusforløb. [\[Forsknings...n 12.12.24 | PDF\]](#)

Disse indsigter udgør et centralt afsæt for nærværende inspirationskatalog og har været retningsgivende for dets opbygning og prioriteringer.

BAGGRUND

Hvorfor integrere bæredygtighed i sygeplejerskeuddannelsen?

Klimaforandringer er ikke alene en miljømæssig udfordring. De udgør i stigende grad en folkesundhedskrise, som kommende sygeplejersker skal være rustet til at håndtere. Sygeplejersker har derfor behov for viden om klimaforandringernes sundhedsmæssige konsekvenser, nye sygdomsmønstre og de forebyggende og afbødende indsatser, der kan bidrage til at reducere sundhedssektorens klimaaftryk. I den sammenhæng bliver handlekompetence afgørende.

Sammenhængen mellem klima og sundhed er veldokumenteret. WHO har blandt andet styrket sit arbejde på området gennem en global indsats med fokus på klimaforandringernes sundhedsmæssige konsekvenser (WHO, u.å.). Sygeplejerskeuddannelsen må derfor udvikles i takt med de udfordringer, sundhedsvæsenet står overfor.

Hvordan påvirkes folkesundheden?

Hyppigere og mere ekstreme hedebølger, naturbrande, tørkeperioder og skybrud påvirker både levevilkår og helbred. Luftforurening, ændrede sygdomsmønstre og klimarelaterede sundhedsproblemer forventes samlet set at øge presset på sundhedsvæsenet. Forebyggelse og sundhedsfremme får derfor en endnu mere central rolle.

Stigende temperaturer øger risikoen for infektionssygdomme, der spredes via myg, flåter og andre smittebærende vektorer (Semenza et al., 2022). Samtidig bidrager tab af biodiversitet og forstyrrelser i økosystemerne til udbredelsen af smittebærende arter. Sygdomme, som tidligere primært forekom i tropiske områder, bevæger sig gradvist nordpå, blandt andet via internationale rejsemønstre (Furu et al., 2025).

Forskning peger desuden på, at luftforurening fra fossile brændstoffer kan øge risikoen for demens og Alzheimers sygdom (Nationalt Videnscenter for Demens, 2024; Andersen et al., 2025; Grande et al., 2023; Gunawan et al., 2024; Suffier et al., 2024). Flere udvikler allergier som følge af ændrede pollenmønstre, og både luftvejs- og hjerte-kar-sygdomme forventes at stige i omfang (WHO, 2023).

Klimaforandringer påvirker også den mentale sundhed. Storme, oversvømmelser, hedebølger og naturbrande kan føre til stress, angst, depression, posttraumatisk stress

(PTSD) og sorgreaktioner knyttet til tab af hjem, tryghed eller pårørende (Clayton, 2021; Flores et al., 2024).

Særligt blandt unge ses en stigende bekymring for klimakrisens konsekvenser, ofte beskrevet som klimaangst eller klimatræthed. Bekymringerne kan komme til udtryk som magtesløshed, frygt for fremtiden, skyldfølelse eller frustration over manglende handling. Klimaangst er ikke nødvendigvis en psykisk lidelse, men kan påvirke trivsel og livskvalitet, når bekymringerne bliver omfattende (de Graaf et al., 2026).

Som ved andre samfundskriser rammes de mest sårbare grupper hårdest. Dette perspektiv knytter sig til begrebet social bæredygtighed.

Sundhedsvæsenet er både påvirket af og medskaber af problemet

Klimaforandringerne øger presset på sundhedsvæsenet, de sundhedsprofessionelle og borgerne. Samtidig bidrager sundhedsvæsenet selv væsentligt til drivhusgasudledningerne. Omkring 6 % af Danmarks CO₂-udledning stammer fra sundhedssektoren, særligt gennem medicinforbrug, medicinsk udstyr og øvrige indkøb.

Der ligger et grundlæggende paradoks i, at et system, der skal beskytte menneskers sundhed, samtidig bidrager til de klimaforandringer, der truer den. Derfor er det afgørende, at kommende sygeplejersker udvikler kompetencer inden for grøn og bæredygtig sygepleje (Anåker 2026, s.55-56).

De største reduktionspotentialer vurderes aktuelt at ligge inden for medicinsk udstyr (33 %), indkøb (19 %) og medicin (18 %) (Region Hovedstaden, u.å.). En væsentlig del af klimaaftrykket generelt stammer desuden fra anvendelsen af engangsplastik. (Systemiq & Eunomia, 2025). Hvis brugen af engangsplastmaterialer fortsætter som i 2023, forventes udledning af drivhusgasser (CO₂ og Metangasser) at stige med 35-40% i 2040 (ibid: 9). Omstillingen til mere bæredygtige praksisser er derfor nødvendig. Initiativer i sundhedsvæsenet skal dog altid afbalanceres mod hensynet til patientsikkerhed, behandlingskvalitet og de sundhedsprofessionelles arbejdsmiljø (se fx. Region H.s slogan “brug mindre, brug længere, brug mere bæredygtigt” (Region Hovedstaden, 2023).

Særligt sårbare grupper

Særligt sårbare grupper omfatter blandt andet børn, ældre, mennesker i hjemløshed eller social udsathed samt personer med kroniske sygdomme som kræft, multipel sklerose (MS), KOL og diabetes (referencer mangler). Også mennesker med psykiske lidelser eller psykiske udfordringer kan være særligt udsatte over for klimaforandringernes konsekvenser (referencer mangler).

Hedebølger, oversvømmelser, storme og andre klimarelaterede hændelser kan gøre det vanskeligere at få adgang til behandling, medicin, pleje og andre nødvendige sundhedsydelser. Samtidig øges risikoen for blandt andet dehydrering og varmeudmattelse, særligt hos skrøbelige patienter. For personer med MS kan varme desuden medføre en forværring af symptomerne.

Klimarelaterede hændelser kan derfor skabe både praktiske og psykiske udfordringer, herunder:

- Vanskeligere adgang til medicin, behandling og pleje.
- Øget stress, angst og utryghed, som kan forværre eksisterende sygdomstilstande, herunder MS.
- Risiko for social isolation, hvis mobilitet, transportmuligheder eller lokale støttesystemer påvirkes.

Som ved andre samfundskriser rammes de mest sårbare grupper ofte hårdest. Dette understreger betydningen af social bæredygtighed og af et sundhedsvæsen, der er rustet til at forebygge og håndtere de sundhedsmæssige konsekvenser af klimaforandringer.

TRE AKTUELLE OG SUPPLERENDE ARGUMENTER FOR AT STYRKE BÆREDYGTIGHED I SYGEPLEJEN

1) Antimikrobiel resistens og udviklingen af multiresistente mikroorganismer

Antimikrobiel resistens (AMR) udgør en alvorlig trussel mod folkesundheden og er tæt forbundet med klimakrisens konsekvenser. WHO advarer om, at resistens over for antimikrobielle midler kan udvikle sig til en af de største globale sundhedsudfordringer i de kommende årtier (Mortensen, 2025; WHO, 2023).

Udviklingen af resistente mikroorganismer drives primært af et u hensigtsmæssigt og omfattende forbrug af antimikrobielle midler til mennesker, dyr og planter. Særligt anvendelsen af antibiotika i den animalske produktion bidrager til udviklingen. Samtidig ses et stigende forbrug af antibiotika til kæledyr, i takt med at disse i højere grad betragtes som familiemedlemmer.

Forebyggelse, sundhedsfremme og oplysning i relation til infektionsforebyggelse spiller derfor en central rolle i arbejdet med at begrænse resistensudviklingen. En forventet stigning i infektionssygdomme som følge af klimaforandringer, kombineret med øget antimikrobiel resistens, kan medføre et betydeligt pres på sundhedsvæsenet og de sundhedsprofessionelle (Magnano et al., 2023). Udviklingen kalder på øget risikobevidsthed og et kritisk blik på etablerede praksisser. Sikker viden om infektionshygiejne bliver central.

Sundhedsstyrelsens nationale handlingsplan for antimikrobiel resistens hos mennesker (2025) fremhæver uddannelse som et centralt indsatsområde. Dette understreger behovet for at styrke området i sygeplejerskeuddannelsen.

2) "Vælg Klogt": Reduktion af spild og overbehandling

Bæredygtighed handler ikke alene om at forbruge mindre, men også om at anvende ressourcer mere hensigtsmæssigt. Derfor har diskussionen om spild og overbehandling fået stigende betydning i sundhedsvæsenet (Okkels et al., 2025; Evron & Siercke, 2025).

"Vælg Klogt" er et initiativ etableret af Danske Regioner i samarbejde med Danske Patienter og de lægevidenskabelige selskaber med det formål at reducere unødvendige undersøgelser, behandlinger og procedurer. Internationale studier peger på, at omkring 60 % af sundhedsydelse er evidensbaserede, mens cirka 30 % kan betragtes som lavværdiaktivitet eller spild. Omkring 10 % vurderes potentielt at være direkte skadelige (Braithwaite et al., 2020).

Selvom sygeplejersker endnu ikke er formelt repræsenteret i "Vælg Klogt"-arbejdet, er tankegangen relevant for sygeplejen. Prioritering af ressourcer er en integreret del af det tværprofessionelle samarbejde, og målet er at sikre, at ressourcerne anvendes, hvor de skaber størst værdi for patienterne.

Reduktion af spild og overbehandling understøtter samtidig den grønne omstilling. Ved at minimere unødvendige undersøgelser, behandlinger og materialeforbrug kan sundhedssektorens klimaaftryk reduceres. Dette skal dog altid ske inden for rammer, der sikrer patientsikkerhed, faglig kvalitet og et forsvarligt arbejdsmiljø.

Forebyggelse, sundhedsfremme og bæredygtige arbejdsgange bliver derfor centrale kompetenceområder for fremtidens sygeplejersker. Samtidig er der behov for at udvikle organisatoriske rammer og incitamentsstrukturer, der understøtter bæredygtig adfærd. Eksempelvis arbejdes der flere steder med at reducere spild af linned og engangsudstyr ved at begrænse lagerbeholdninger på sengestuerne og dermed forebygge såkaldte »døde varer«.

Rapporten *A Prescription for Change* anbefaler blandt andet strategierne *refuse*, *rethink* og *reduce* (Systemiq & Eunomia, 2025). Disse principper peger på behovet for både faglig dannelse (også for behovet for at sige 'nej' til ikke-bæredygtige handlinger?) blandt kommende sundhedsprofessionelle og didaktisk refleksion blandt undervisere.

3) Forsyningsusikkerhed, hybride trusler og beredskab

Den aktuelle geopolitiske situation øger risikoen for forsyningssvigt og mangel på materialer, som sundhedsvæsenet er afhængigt af. Samtidig kan kritisk infrastruktur som vand-, energi- og kommunikationsforsyning blive udsat for påvirkninger eller afbrydelser. Disse

udfordringer understreger behovet for øget opmærksomhed på ressourceforbrug, robusthed og beredskab.

Både borgere og sundhedsprofessionelle forventes i stigende grad at kunne håndtere situationer, hvor samfundets normale funktioner er midlertidigt forstyrrede. Nationale anbefalinger (reference?) peger blandt andet på betydningen af:

- Personligt beredskab med adgang til vand, mad, medicin og andre nødvendige fornødenheder.
- Digital sikkerhed og beskyttelse mod cyberangreb og svindel.
- Kritisk informationssøgning og opmærksomhed på misinformation og desinformation.
- Stærke lokale fællesskaber og netværk.
- Grundlæggende forståelse af hybride trusler og samfundsmæssig sårbarhed.
- Mental robusthed og evnen til at håndtere usikkerhed og krisesituationer.

Den kommende sygeplejerske skal kunne understøtte patienters og borgeres beredskabskompetencer som en del af sundhedsfremmende og forebyggende arbejde. Særligt udsatte grupper kan have behov for støtte til at etablere et tilstrækkeligt personligt beredskab.

I denne sammenhæng får fællesskaber en særlig betydning. Sociale netværk styrker ikke blot den praktiske hjælpsomhed i krisesituationer, men bidrager også til videndeling, tillid og modstandskraft over for misinformation. Beredskab handler derfor ikke alene om materielle ressourcer, men også om relationer, samarbejde og social sammenhængskraft (Lauta, 2026; Dahlberg et al., 2026).

Hvorfor et særligt fokus på sygeplejerskeuddannelsen?

Med omkring 75.000 sygeplejersker i Danmark, som hver dag leder, koordinerer og udfører patientforløb på tværs af sundhedssektoren, har sygeplejersker en central position i den grønne omstilling af sundhedsvæsenet. De møder patienter, borgere, pårørende, studerende, elever og samarbejdspartnere på tværs af professioner og sektorer, hvilket giver dem en unik mulighed for at påvirke og understøtte mere bæredygtige praksisser.

Hvis sygeplejersker skal kunne varetage denne rolle, forudsætter det, at sygeplejerskeuddannelsen ruste de studerende til at forstå og håndtere sammenhængen

mellem klima, miljø og sundhed. Grøn omstilling er derfor ikke et særskilt tillæg til sygeplejen, men et perspektiv, der må integreres i professionens eksisterende kerneopgaver og kompetenceområder.

Overordnet kompetenceprofil for kommende sygeplejersker

I arbejdet med grøn dannelse tager vi afsæt i de fælles europæiske GreenComp-kompetencer (Bianchi et al., 2022). Overordnet skal de studerende udvikle kompetencer til at:

- forstå og omsætte viden om klima, miljø, sundhed og sygdom i klinisk praksis
- vejlede, forebygge og handle bæredygtigt på tværs af professioner, sektorer og organisatoriske niveauer
- balancere hensynet til bæredygtighed med krav om patientsikkerhed, kvalitet og et godt arbejdsmiljø

Mere specifikt skal de studerende opnå viden, færdigheder og kompetencer inden for følgende områder (Elhabashy, 2024):

1. Miljøansvarlighed
2. Sundhedsfremme
3. Ressourcebevarelse og ansvarligt ressourceforbrug
4. Parathed til og håndtering af klimarelaterede udfordringer
5. Lederskab, fortalervirksomhed og faglig påvirkning i relation til bæredygtighed
6. Miljøbevidsthed og forståelse for sammenhængen mellem miljø og sundhed
7. Bæredygtige sundhedspraksisser

Målet er, at kommende sygeplejersker kan træffe fagligt begrundede beslutninger, der både understøtter patienternes sundhed og bidrager til et mere bæredygtigt sundhedsvæsen.

BEGREBSAFKLARING

I dette inspirationskatalog anvendes betegnelsen **grøn og bæredygtig**, da begrebet *grøn dannelse* indgår i KP's strategi. Samtidig anvendes både *green* og *sustainable* hyppigt i den internationale litteratur om sygepleje og sygeplejerskeuddannelse.

Bæredygtighed

Den klassiske definition af bæredygtig udvikling stammer fra Brundtlandrapporten:

"En bæredygtig udvikling er en udvikling, som opfylder nutidens behov uden at bringe fremtidige generationers muligheder for at opfylde deres behov i fare" (World Commission on Environment and Development, 1987, s. 51).

Med dette udgangspunkt forstås bæredygtig udvikling som en udvikling, der balancerer hensynet til:

1. **Miljø og natur** - herunder biodiversitet, ressourceforbrug, forurening og klima.
2. **Mennesker og samfund** - herunder sociale relationer, lighed, sundhed og samfundsmæssig sammenhængskraft.
3. **Økonomi** - herunder produktion, forbrug og fordeling af ressourcer.

Bæredygtighed omfatter således både lokale og globale problemstillinger. Begrebet bygger på en integration af økologiske, sociale, etiske og økonomiske hensyn, som skal tænkes ind i planlægning og handling på tværs af generationer.

Bæredygtighed i sygepleje

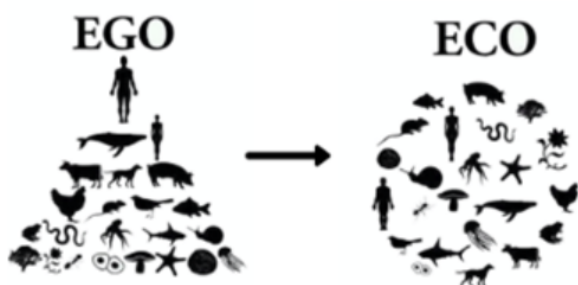
Bæredygtighed i sygepleje kan forstås som en tilgang, hvor økologisk bevidsthed, globalt udsyn og helhedstænkning udgør et fagligt fundament. Begrebet indebærer, at miljømæssige hensyn integreres på alle niveauer af sygeplejens praksis (Anåker 2026, 95-96).

Målet er at bidrage til udviklingen af et sundhedsvæsen, som understøtter et miljø, der ikke kompromitterer nuværende eller fremtidige generationers muligheder for sundhed og trivsel (Anåker, 2026, s. 89).

Grøn og bæredygtig dannelse

Grøn og bæredygtig dannelse bygger på en forståelse af, at mennesket er en del af naturen og indgår i gensidige relationer med andre levende organismer og økosystemer. Perspektivet udfordrer et ensidigt menneskecentreret syn på verden og understreger betydningen af ansvarlig omgang med natur, miljø og fælles ressourcer. "One Health" er et begreb, som mere specifikt relaterer sig til sygeplejerskers arbejde, når det kommer til den tætte sammenhæng mellem menneskers og dyrs sundhed samt til miljøet (Anåker 2026, s. 96-100)

Grøn og bæredygtig dannelse

Idéen er at gå væk fra den opfattelse af, at mennesket er i centrum. Dyr, træer, planter mm har også rettigheder.

Figur 1 Tegningen stammer fra Steffen Lehmann 2010 (Lehmann, 2019).

I et uddannelsesperspektiv kobles dette til udviklingen af:

- **Kvalifikation**er - de studerende skal opnå relevant viden, færdigheder og kompetencer.
- **Socialisation** - de studerende skal lære at anvende og kontekstualisere deres viden i konkrete faglige og samfundsmæssige sammenhænge.
- **Subjektifikation** - de studerende skal udvikle sig som selvstændige og ansvarlige mennesker med værdier, dømmekraft og handleevne.

Biesta beskriver dette som *verdensvendt undervisning*, hvor den studerende lærer at forstå sig selv i relation til verden og de udfordringer, som rækker ud over egne interesser og behov (Biesta, 2021; 2024; Lund & Christensen, 2025).

Naturkrise, klimakrise og biodiversitetskrise

De tre begreber hænger tæt sammen, men beskriver forskellige aspekter af den samlede miljømæssige udfordring (sammendrag fra Furu et al, 2025, Hansen et al, 2024).

Naturkrise

Definition:

En samlet betegnelse for den forringelse af naturens tilstand, der blandt andet omfatter ødelæggelse af økosystemer, forurening, skovrydning og overudnyttelse af naturressourcer.

Konsekvenser:

- Tab af levesteder for dyr og planter.
- Forringet jord- og vandkvalitet.
- Vandmangel.
- Svækkelse eller kollaps af økologiske balancer.

Årsager:

- Intensiv ressourceudnyttelse.
- Landbrugs- og produktionsformer med stort arealforbrug.
- Urbanisering.
- Utilstrækkelig beskyttelse af naturområder.

Klimakrise

Definition:

Den globale opvarmning og de afledte klimaforandringer, som primært skyldes menneskeskabte udledninger af drivhusgasser, især CO₂ og metan.

Konsekvenser:

- Stigende temperaturer.
- Hyppigere og mere ekstreme vejrhændelser.
- Smeltende gletsjere og iskapper.
- Stigende havniveauer.
- Tørke, oversvømmelser og klimabetinget migration.

Årsager:

- Forbrug af fossile brændstoffer.
- Industriel produktion.
- Transport.
- Afskovning.
- Produktion og forbrug af plast.

Biodiversitetskrise

Definition:

Den hastige tilbagegang i antallet af arter, genetisk variation og biologisk mangfoldighed på Jorden.

Konsekvenser:

- Svækkede økosystemer.
- Mindre robuste fødekæder.
- Tab af genetisk mangfoldighed.
- Øget risiko for spredning af smitsomme sygdomme.
- Større sandsynlighed for, at sygdomsbærende arter etablerer sig i nye områder.

Årsager:

- Ødelæggelse af levesteder.
- Monokulturer i landbruget.
- Forurening.
- Invasive arter.
- Klimaforandringer.
- Overudnyttelse af planter og dyr.

De tre kriser påvirker gensidigt hinanden og bør derfor forstås som tæt forbundne udfordringer med betydelige konsekvenser for både folkesundhed, sundhedsvæsen og sygeplejefaglig praksis.

INSPIRATION TIL PÆDAGOGISKE OG DIDAKTISKE OVERVEJELSER

Didaktikkens fem Hv'er

Med didaktik forstås her de overvejelser, der ligger til grund for planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning:

- **Hvem** skal undervises?
- **Hvorfor** skal de undervises?
- **Hvad** skal de undervises i?
- **Hvordan** skal de undervises?
- **Hvornår** skal de undervises?

(Hansen, 2014)

Med afsæt i Schwerdtle et al. (2020) kan følgende anbefalinger fremhæves og relateres til didaktikkens fem Hv'er:

- Synliggør sundhedsprofessionelles rolle i den bæredygtige omstilling (**hvorfor**).
- Knyt klima og bæredygtighed til professionens formål og uddannelsens mål (**hvad**).
- Forbered de studerende på klimaforandringerne sundhedsmæssige konsekvenser og relevante afbødningsstrategier (**hvad**).
- Fremhæv de sundhedsfremmende gevinster ved bæredygtige praksisser (**hvordan**).
- Integrér bæredygtighed, etik, advocacy og lederskab i professionsudøvelsen (**hvordan**).
- Udvid den biomedicinske forståelse af sundhed ved løbende at inddrage klimatiske og miljømæssige determinanter (**hvordan**).
- Styrk samarbejde om videndeling, udvikling og evaluering af undervisningsforløb (**hvordan**).
- Tag afsæt i lokale udfordringer og professionel relevans (**hvorfor**).

- Integrér klima og bæredygtighed i uddannelsens kernefaglighed med stigende kompleksitet gennem uddannelsesforløbet (**hvornår**).
- Arbejd med både viden, færdigheder og holdninger inden for bæredygtighed (**hvad**).
- Anvend formative evalueringer og portfolioarbejde, der understøtter refleksion og aktiv deltagelse (**hvordan**).
- Tilrettelæg undervisningen med fokus på progression, engagement og vedholdenhed (**hvorfor**).

(Schwerdtle et al., 2020)

De studerendes læringsforudsætninger

Vi ved endnu relativt lidt om, hvordan vores lokale studerende, undervisere og praksispartnere forholder sig til den grønne omstilling og behovet for adfærdsændringer. Disse forudsætninger har betydning for den pædagogiske tilrettelæggelse.

Foreløbigt har vi fra desk research identificeret tre generelle studentpositioner (Pinder, 2021):

1. Grøn begejstring og aktivisme
2. Klimatræthed og klimaangst
3. Kollapsaccept

1. Grøn begejstring og aktivisme

Aktivisme kan forstås som en drivkraft for transformativ læring inden for *Education for Sustainable Development* (Kowasch et al., 2021).

Nogle studerende møder bæredygtighedsdagsordenen med stort engagement og handlelyst. De deltager i lokale initiativer og udvikler ofte innovative løsninger. De kan ses som 'forandringsudlødere' for transformativ læring.

Engagementet kan dog indebære en risiko for, at komplekse problemstillinger reduceres til hurtige løsninger uden tilstrækkelig inddragelse af ekspertviden, eksempelvis livscyklusanalyser eller hygiejnefaglige vurderinger og autoritative retningslinjer samt tilknyttede ressourcepersoner (fx hygiejnesygeplejersker).

Aktivismen kan være drevet af:

- Følelser, omsorg og solidaritet.
- Ønsket om at bidrage til fælles mål.
- Innovative og til tider radikale løsningsforslag.
- Deltagelse i demonstrationer, happenings, udstillinger og andre former for offentlig debat.
- Et ønske om at skabe en samfundsmæssig forandring gennem handling.

2.Klimatræthed, klimaangst og eco-anxiety

Andre studerende oplever klimakrisen som overvældende og reagerer med bekymring, afmagt eller følelsesmæssig udmattelse. Klimatræthed er ikke nødvendigvis udtryk for manglende engagement, men kan tværtimod være konsekvensen af langvarig eksponering for bekymrende information kombineret med en oplevelse af begrænsede handlemuligheder (Pinder, 2021).

Pædagogiske tilgange kan være:

- Anerkend og normaliser de følelser, klimakrisen kan vække.
- Balancér problemorienteret undervisning med eksempler på løsninger og positive udviklinger.
- Understøt oplevelsen af handlekraft gennem konkrete aktiviteter.
- Skab fællesskaber, hvor bekymringer kan deles og bearbejdes.
- Kobl viden til meningsfulde handlinger på individuelt, lokalt eller professionelt niveau. Skab forbindelse til andre, der deler de samme bekymringer (Ithy, u.å).

3.Kollapsaccept

En tredje position er forestillingen om, at klimaforandringerne allerede har ændret samfundet så grundlæggende, at fokus må flyttes fra forebyggelse til tilpasning. Perspektivet diskuteres blandt andet inden for *deep adaptation*-bevægelsen. Iflg. Lars Tønder (oplæg i DM den 26.5.2025) er det for sent at stoppe klimakrisen. Vi får ikke verden tilbage som den var. I stedet skal ”vi lære at leve i ruinerne”.

Set gennem et didaktisk perspektiv er det væsentligt at skabe rum for refleksion over:

- Hvordan man lever og handler under usikre fremtidsbetingelser.
- Hvilken betydning håb, ansvar og handlekraft har.

- Hvordan fællesskaber kan understøtte robusthed og mening.
- Hvordan vanskelige scenarier kan drøftes uden at skabe handlingslammelse.

Det er samtidig vigtigt, at dystre fremtidsscenarier bearbejdes i fællesskab og med afsæt i fagligt funderede perspektiver.

Fællesnævner

På tværs af de tre positioner peger forskningen på betydningen af fællesskab, dialog og fælles handling. Uanset udgangspunkt kan oplevelsen af at handle sammen med andre styrke engagement, læring og handlekompetence.

Inquiry-based education

Et centralt didaktisk greb kan være *inquiry-based education*, hvor undervisere og studerende undersøger problemstillinger i fællesskab (Dobber et al., 2017).

Inden for grøn og bæredygtig sygepleje befinder vi os i et relativt nyt fagområde. Det betyder, at undervisere ikke nødvendigvis skal optræde som eksperter med alle svarene. Derimod kan undervisningen organiseres omkring fælles undersøgelser, nysgerrighed og eksperimenterende læreprocesser.

Denne tilgang kan være særligt relevant i en kontekst, hvor mange undervisere oplever, at de stadig er ved at opbygge deres egen viden om bæredygtighed.

Didaktiske konsekvenser kan være at:

- Inddrage mindre empiriske undersøgelser.
- Arbejde eksperimenterende og undersøgende.
- Synliggøre usikkerheder og dilemmaer.
- Styrke de studerendes handlekompetence (*agency*).
- Skabe oplevelsen af, at uddannelse kan bidrage til samfundsmæssig forandring.

Eksempler

- Kortlæg ressourceforbrug i SIM Lab før og efter træning af kliniske procedurer.
- Undersøg sundhedsprofessionelles erfaringer med at reducere spild.
- Analysér anvendelsen af inkontinensprodukter og mulige alternativer.
- Gennemfør projekter med fokus på konkrete adfærdsændringer.
- Del erfaringer og observationer fra klinik og undervisning.

- Arbejd med økologisk dannelse (*ecoliteracy*) og forståelse af kredsløb og sammenhænge.
- Lad studerende udvikle og formidle egne bæredygtighedsprojekter.
- Udarbejd en kort "elevatortale" om bæredygtighedens betydning for sygeplejen.
- Etablér bæredygtige bytte- eller deleordninger på campus.
- Gennemfør "walk-and-talk"-aktiviteter kombineret med affaldsindsamling eller observationer af lokalområdet.

Scenariepædagogik

Scenariepædagogik kan anvendes til at undersøge og diskutere mulige fremtider for sundhedsvæsenet i lyset af klima- og biodiversitetskrisen.

Praksis- og Innovationshuset på KP har udviklet undervisningsmaterialer med forskellige fremtidsscenarier, som kan anvendes som afsæt for refleksion, analyse og diskussion. Materialet kan tilpasses sygeplejerskeuddannelsen gennem udvikling af personaer og cases, der illustrerer blandt andet:

- Varmerelaterede sygdomme.
- Klimabetingede infektionssygdomme.
- Antimikrobiel resistens.
- Klimamigration og sundhedsulighed.
- Fødevareusikkerhed.
- Konsekvenser af ekstremt vejr.

Scenariearbejde giver mulighed for at koble aktuelle problemstillinger med forestillinger om fremtidig professionsudøvelse og styrke de studerendes evne til at tænke langsigtet og innovativt.

Konkret er der på KP udviklet fire sundhedsscenarier, som kan høres her:

<https://www.kp.dk/forskning-og-udvikling/laboratorier/praksis-og-innovationshuset/exploratoriet/> du skal blot gå på den virtuelle tour og gå ind i installationerne - der kan scenarierne afspilles via YouTube. De fire bæredygtighedsscenarier findes også i videoformat her:

<https://video.kp.dk/channel/Fremtidsscenarier+om+b%C3%A6redygtighed+2050/751884/subscribe>

Kontaktinformation, praksishuset:

Klara Boyum
Innovationskonsulent
Praksis- og Innovationshuset
23298599
klbo@kp.dk

Morten Visbech Madsen
Simulationsskonsulent
51380313
mvma@kp.dk

Aktivismе, innovation, brug af kunstig intelligens og klinisk lederskab

Hvis uddannelsen ønsker at styrke innovationskompetencer og de studerendes evne til at påvirke udviklingen af sundhedsvæsenet, kan undervisningen med fordel arbejde med elementer af aktivisme, fortalervirksomhed (*advocacy*) og civil courage.

Mulige fokusområder er:

- Klinisk-etisk beslutningstagning.
- Sammenhængen mellem bæredygtighed og arbejdsmiljø.
- Fastholdelse af sundhedsprofessionelle.
- Anvendelse af livscyklusanalyser i vurderingen af sygeplejeinterventioner.
- Ressourcebevidst prioritering i klinisk praksis.
- Kritisk og konstruktiv brug af teknologi, herunder telemedicin og kunstig intelligens (AI).

Anvendelsen af kunstig intelligens kræver betydelige computerressourcer og medfører et øget energiforbrug i datacentre. Selvom energiforbruget pr. enkelt forespørgsel er relativt begrænset, vokser det samlede ressourceforbrug i takt med den stigende udbredelse af avancerede sprogmodeller og AI-systemer. Samtidig rummer kunstig intelligens et betydeligt potentiale for at understøtte bæredygtig udvikling, blandt andet gennem optimering af arbejdsprocesser, reduktion af ressourceforbrug og mere effektiv udnyttelse af energi. Brugen af AI indebærer derfor et dilemma: Teknologien kan bidrage til bæredygtige løsninger, men selve driften af AI-systemer lægger også beslag på energi- og naturressourcer.

Klinisk lederskab i et bæredygtighedsperspektiv handler blandt andet om at understøtte forebyggelse og reducere unødvendig aktivitet. Det indebærer også en konstruktiv og kritisk

forholden sig til relevante digitale, teknologiske og automatiserede løsninger, herunder brugen af kunstig intelligens (AI). Målet er at understøtte både høj kvalitet i patientforløb og at bidrage til en mere hensigtsmæssig anvendelse af ressourcerne.

FORSLAG TIL GRØNT INDHOLD PÅ 1. SEMESTER

Emne/tema i undervisningen	Eksempler og undervisningsmateriale
Introduktion ifm. studiestart	Undervisning Introduktion til bæredygtighed, klimaforandringer og grøn dannelse i et sundhedsfagligt perspektiv. Link til slides: Intro materiale sep. 2026.pptx Litteratur: • Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025). Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 37-53, 55-57. • Region H's e-læringsfilm om Grøn 2023. Link til kursus: Her – Password: Green123. • Anåker, A. Bæredygtig sygepleje. Munksgaard, 2026. s- 11-26.
Klinisk beslutningstagen	Refleksioner - Sygeplejerskers bidrag til at nedsætte klimaaftrykket. Bæredygtighed bør indgå som en del af den kliniske beslutningstagen. Fx ressourceforbrug ifm. en opgave (forberedelse, spild og forbrug). I forbindelse med et sengebåd, (obs brug af engangsmaterialer, der bæres ind på stuen bliver smidt ud ved udskrivelse OBS på "Døde varer" = Ting der ligger ude i skabene, som

	aldrig bliver brugt og som ender med at blive smidt ud pga. infektionshygiejniske forholdsregler. - Handskeforbrug skal tænkes risikobetonet og ikke alene ved læring fra rollemodel. - Et overforbrug af handsker er dårligt for infektionsforebyggelsen og bæredygtigheden. - Viden og øvelser i adskillelse af rent og urent. Litteratur: • Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schönemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 55-60 • Anåker, A. Bæredygtig sygepleje. Munksgaard, 2026. S. 76-84
Dokumentation	Refleksioner - Behov for udprint af dokumenter, anvendelse af iPad, pc, tablet mv. - Omvendt: Brug af AI koster på ressourceforbrug. Udvikling af AI-systemer og supercomputere, der kan håndtere store datamængder, kræver enorme mængder af energi, der igen belaster elforsyningen. Brug AI med omtanke.
Temperaturregulering	Undervisning Klimaforandrings påvirkning på borgernes fysiske sundhed: Varme-relaterede sygdomme (hedeslag, tørst,

	dehydrering etc.) Brug af aircondition er også energiforbrugende og kan belaste CO2-udledningen. Lette gevanter kan få luft til at cirkulere væk fra kroppen. Litteratur: – Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 22-24. – Anåker, A. Bæredygtig sygepleje. Munksgaard, 2026. S. 86-88, s. 120-123.
Kropspleje	Refleksioner • Indikation for handskeforbrug og andre plejeremedier/utensiler ift. hygiejne, afsky og forlegenhed ved kropskontakt vs. klimavenlige valg. Litteratur: • VIP: Personlige værnemidler, anvendelse af • Central Enhed for Infektionshygiejne. Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer, Håndhygiejne. København: Statens Serum Institut, 2021. 2.1. • Schmidt, Malin. <i>De føles trygge, men plastikhandsker kan gøre patienter mere udsatte, mener ekspert</i>. Fagbladet FOA, 26. Marts 2025. <u>De føles trygge – men plastikhandsker kan gøre patienter mere udsatte, advarer ekspert</u>

	• Kaiser, M, Kohlen, H og Caine, V. Explorations of disgust: A narrative inquiry into the experiences of nurses working in palliative care. Nursing Inquiry. 26(3), 2019. • Hadjittofi, M, Gleeson, K og Arber, A. The experience of disgust by nursing and midwifery students: An interpretative phenomenological approach study. Nursing Inquiry. 29(2), 2021.
Mikrobiologi	Undervisning • Klimaforandrings påvirkning på borgernes fysiske sundhed: Zoonoser (infektionssygdomme der spredt sig fra dyr til mennesker), vectorbårne sygdomme (overført af insekter) og vandbårne sygdomme. • Kendte tropiske sygdomme 'rejser' nordpå med klimaforandringer og globaliseringen. • Resistenskrise (AMR- antibakteriel resistens) og kobling til den grønne omstilling. • Behov for isolation, dermed styrket behov for viden om både generelle og de supplerende infektionshygiejniske retningslinjer. • Forebyggelse og håndtering af smittespredning/bekæmpelse af mikroorganismer i hospitalsmiljøet. • Retningslinjer for "genbrug" af uanbrudt materialer f.eks. hvis man har taget for mange materialer med

	ind til en patient, som ikke er en smitterisiko. Inddrag hygiejnesygeplejersken. Litteratur: • Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 17-22. • Anåker, A. Bæredygtig sygepleje. Munksgaard, 2026. S. 125-126.
Infektionshygiejne	Refleksioner - Hvordan huden er en naturlig barriere mod indtrængen af mikroorganismer (kan evt. også kobles til anatomi og fysiologi-undervisning om huden). - Indikation for brug af handsker/ hånddesinfektion - Hvad kan Statens Seruminstitut? Se her: Hvad er infektionshygiejne? - Se evt. Aktiviteter på Fagligt selskab Hygiejnesygeplejersker DSR dsr.dk Litteratur: • VIP: Personlige værnemidler, anvendelse af • Central Enhed for Infektionshygiejne. Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer, Håndhygiejne. København: Statens Serum Institut, 2021. 2.1.

	• “Tænk infektionshygiejne ind i alle procedurer” fagoforskning 2022 04.pdf (Holt og Hvingelby, 2022. Fag og Forskning 04/2022) • Film og refleksionskort fra Region Midt: ”Glem handskerne når de ikke er nødvendige” Uge 38 - Vores Bæredygtighed (rm.dk) (tid: 1:44). Klik på ”glem handskerne” og herunder finder I refleksionskortene. • Gå på opdagelse her (inkl. En lille filmstump): Håndhygiejne • Til diskussion om vand & sæbe kontra vådservietter: https://dsr.dk/fag-og-udvikling/sygeplejersken/arkiv/sygeplejersken-argang-2024-nr-2/forskning-faar-liv-et-forsvar-for-vand-og-saebe/ • Region H’s e-læringsfilm om Grøn 2023. Link til kursus: Her – Password: Green123. • Vis Instagram profil hvor klinikere inspirerer hinanden til grøn omstilling: Den Grønne Puls - Region H (@dengroennepuls) • Instagram-billeder og -videoer • Se evt. Nyheder fra Mere viden? Rådet for Bedre Hygiejne • Loveday, H. P., et al. Clinical glove use: healthcare workers’ actions and perceptions. Journal of Hospital Infection. 86 (2), 2014, s. 110-116 • Lindberg, M., Skytt, B. og Lindberg, M. Continued wearing of gloves: a risk behaviour in patient care.
--	---

	Infection Prevention in Practice. Infection Prevention in Practice. 2 (4), 2020. • Wilson, J., et al. Public perceptions of the use of gloves by healthcare workers and comparison with perceptions of student nurses. Journal of Infection Prevention. 18 (3), 2017, s. 123-132 • Fuller C, Savage J, Besser S, Hayward A, Cookson B, Cooper B, Stone S. "The dirty hand in the latex glove": a study of hand hygiene compliance when gloves are worn. Infect Control Hosp Epidemiol. 2011 • Brug af materiale fra Region Midt og VIA (henvis gerne til <u>Nationalt Netværk for Bæredygtig Sygeplejerskeuddannelse</u> (NABU) hvor alle danske sygeplejerskeuddannelser er repræsenteret i et netværk, der deler viden og erfaring i at implementere bæredygtighed i sygeplejerskeuddannelsen. Godt for den grønne dannelse! Dele – genbruge etc. • Den grønne trappe. I: <u>Den Grønne Håndbog</u> (Region Hovedstaden, 2023) • Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 109-110. • Jønsson, A. B. R., & Brodersen, J. (2025). Overdiagnostik og klimaaftrykket, som kan undværes. In <i>Sundhed & Klima</i> (pp. 84-96). FADL's Forlag.
--	--

Farmakologi	Undervisning Undervisning i dilemma mellem den bedste behandling vs. lægemiddelformer, som har høj klimabelastning. Den rette behandling til den rette patient er også vigtigt for klimaet. Overvej medicinudlevering i større eller mindre pakninger for at undgå spild. Ca. 1/3 af al CO₂-udledning i Sundhedsvæsenet kommer fra medicin. Refleksioner – Anvendelse af pro.medicin.dk til at slå viden om klimabelastning op. – Anåker, A. Bæredygtig sygepleje. Munksgaard, 2026. S. 82-83. Litteratur: • Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 61-70.
Simulationsbaseret undervisning	Refleksioner - Affaldssortering og minimering af forbrug af engangsmaterialer. Minimering af "døde varer" (ting der ligger ude i skabene, som aldrig bliver brugt og som ender med at blive smidt ud). - Engangs- vs. Flergangsmaterialer.

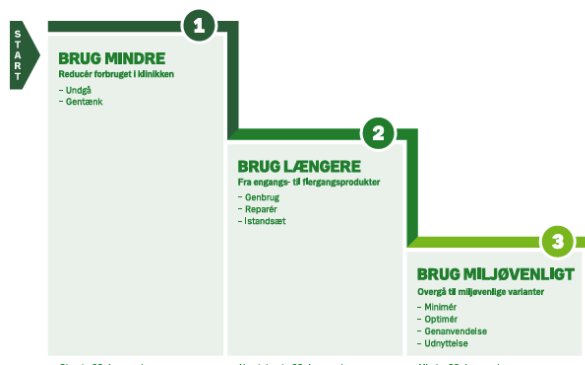
	- Planlægning af arbejdsopgaven (brug mindre, længere og mere bæredygtigt). - Vis Instagram profil hvor klinikere inspirerer hinanden til grøn omstilling: - <u>Den Grønne Puls - Region H (@dengroennepuls) • Instagram-billeder og -videoer</u> - <u>Handsker eller håndhygiejne? - YouTube</u> Litteratur: • Refleksionskort fra Region Midt • <u>Den Grønne Puls - Region H (@dengroennepuls) Instagram-billeder og -videoer</u> • Schmidt, Malin. <i>De føles trygge, men plastikhandsker kan gøre patienter mere udsatte, mener ekspert</i>. Fagbladet FOA, 26. Marts 2025. Link: <u>De føles trygge – men plastikhandsker kan gøre patienter mere udsatte, advarer ekspert</u> • Anåker, A. Bæredygtig sygepleje. Munksgaard, 2026. S. 81-82
Klinikforberedende og -bearbejdende undervisning	Undervisning Refleksioner over den grønne omstilling i praksis: Overvejelser over handskeforbrug (se film <u>Uge 38 - Vores Bæredygtighed</u>) Hvornår er handskebrug <i>fagligt begrundet</i> ud fra infektionshygiejniske retningslinjer – og hvornår kan handsker faktisk øge risikoen for smittespredning, hvis de bruges forkert eller unødvendigt? Beskriv en situation fra

klubben, hvor korrekt håndhygiejne ville være mere hensigtsmæssig end handsker, og drøft hvorfor.

Refleksioner

- Hvordan passer følgende udsagn på oplevelserne fra klinik? ”Det er svært at finde ud af, hvornår man skal tage handsker på og hvornår ikke”.
- Hvad siger infektionshygiejnen om brug af patientsokker? (der kommer direkte fra gulvet op i sengen).
- Hvordan kommer det til syne i klubben, at der bliver arbejdet med den grønne omstilling? Fx ift. denne:

DEN GRØNNE TRAPPE

Litteratur:

- Den grønne trappe. I: Den Grønne Håndbog (Region Hovedstaden, 2023)
- Regionens e-læring: Grøn hverdag – du kan gøre en forskel! E-læringsfilm. (Region Hovedstaden 2023). Link til kursus: [Her](#) – Password: Green123.)

	• Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schönemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 109-110. • Se Region H.s: dengroennepuls på instagram med innovative idéer i reels. • Schmidt, Malin. <i>De føles trygge, men plastikhandsker kan gøre patienter mere udsatte, mener ekspert.</i> Fagbladet FOA, 26. Marts 2025. Link: <u>De føles trygge – men plastikhandsker kan gøre patienter mere udsatte, advarer ekspert</u>
--	--

FORSLAG TIL GRØNT INDHOLD PÅ 2. SEMESTER

Emne/tema i undervisningen	Eksempler og undervisningsmateriale
Klinisk beslutningstagen	Refleksioner - Sygeplejerskers bidrag til at nedsætte klimaaftrykket. Fx ressourceforbrug ifm. en opgave (forberedelse, spild og forbrug i forbindelse med et sengebad). - Fordi enhver antibiotikabehandling bidrager til selektion af resistente bakterier, er det vigtigt i klinisk beslutningstagen at tænke forebyggelse, både ved at afbryde smitteveje og gennem grundlæggende sygepleje: sikre tilstrækkelig hydrering, mobilisering, god mundpleje osv., alt sammen for at forhindre infektioner som blærebetændelse, pneumoni og sepsis. Herved får sundhedsfremme og sygdomsforebyggelse også klimavenlige begrundelser. - Klimakrisens påvirkning: KOL, diabetes og andre kroniske sygdomme - Slides: <u>2026 04 08 2 sem Sygepleje 1.1 til upload.pptx</u> Litteratur: • Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 55-60, 75-95. • Anåker, A. Bæredygtig sygepleje. Munksgaard, 2026. S. 124.125

Sygdomslære (KOL, Type 2 diabetes)	Undervisning Undervisning i klimaforandrings påvirkning på borgernes fysiske sundhed: Respirationsrelaterede sygdomme (astma, allergi, luftforurening). Litteratur: • Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 28-30, 48.
Ernæring	Undervisning Undervisning i klimaforandrings påvirkning på borgernes fysiske sundhed: Fejlnæring og fødevareoverførte sygdomme. <u>Klimaforandringer, fødevaresikkerhed og risiko for fejlnæring.pptx</u> Undervisning i klimavenlig ernæring: Her genbesøges kostrådene og fokus på fiberindtag i forbindelse med undervisningen om overvægt og diabeteskost. Mindre kødindtag (mættet fedt) og flere bælgrugter. <u>Kost i forhold til hjerte-karsygdomme, diabetes og overvægt med kobling til klima.pptx</u>

	Undervisning i de nordiske kostråd og de danske officielle kostråd, herunder det klimamæssige perspektiv. <u>Kostråd med klima- og miljøhensyn.pptx</u> Litteratur: • Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 25-27, 49. • Andersen, R. & Trolle, E (2023). Nye Nordiske Næringsstofanbefalinger – NNR 2023 – integrerer miljømæssige aspekter. Diætisten, nr. 186, 2023. – Fødevarestyrelsen. De officielle kostråd. https://foedevarestyrelsen.dk/kost-og-foedevare/alt-om-mad/de-officielle-kostraad – Anåker, A. Bæredygtig sygepleje. Munksgaard, 2026. S. 123-124.
Simulationsbaseret undervisning	Refleksioner: • Affaldssortering og minimering af forbrug af engangsmaterialer. • Planlægning af procedurer. • Engangs- vs. flergangsmaterialer. Litteratur: • <u>Den Grønne Puls - Region H (@dengroennepuls) • Instagram-billeder og -videoer</u>

Klinikforberedende og - bearbejdende undervisning	Refleksioner Den grønne omstilling i praksis. Litteratur: • Den grønne trappe. I: <u>Den Grønne Håndbog</u> (Region Hovedstaden, 2023) • Regionens e-læring: Grøn hverdag – du kan gøre en forskel! E-læringsfilm. (Region Hovedstaden 2023). Link til kursus: Her – Password: Green123.) • Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 109-110. • Se Region H.s: dengroennepuls på instagram med innovative idéer i reels.
--	---

FORSLAG TIL GRØNT INDHOLD PÅ 3. SEMESTER

Emne/tema i undervisningen	Eksempler og undervisningsmateriale
Klinisk beslutningstagen	Refleksioner - Sygeplejerskers bidrag til at nedsætte klimaaftrykket. Fx ressourceforbrug ifm. en opgave (forberedelse, spild og forbrug i forbindelse med et sengebad). Litteratur: • Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 55-60, 75-95.
Kommunikation	Undervisning Kommunikation og samarbejde om omlægning af vaner uden at udskamme + øvelser i feedback. Evt. dilemmaspil Undervisning i e-kommunikation Litteratur:
Pædagogik	Undervisning Patienteducation i valg af grønne løsninger. Vejledning i bæredygtighed. Deltage i kampagner for grøn og

	bæredygtig håndhygiejne. Øve SoMe spredning af grønne budskaber. Gå evt. på opdagelse i <u>Antibiotika</u> eller ej Forældre-education? Litteratur:
Psykiatri	Undervisning Klimaforandringers påvirkning på borgernes mentale sundhed inddrages i den teoretiske undervisning. Litteratur: – Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 31-32. – Anåker, A. Bæredygtig sygepleje. Munksgaard, 2026. S. 129-130.
Farmakologi	Undervisning Lægemiddelhåndtering. Litteratur: • Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 61-70.

Simulationsbaseret undervisning	Refleksioner - Affaldssortering og minimering af forbrug af engangsmaterialer. - Planlægning af procedurer. - Engangs- vs. flergangsmaterialer. - Hjemmet som hospital – infektionshygiejniske hensyn og retningslinjer i hjemmene. - PPE- Personal Equipment Protection - på hospitaler og i hjem Litteratur:
Klinikforberedende og -bearbejdende undervisning	Refleksioner Den grønne omstilling i praksis: - Fokus på grøn kommunal hjemmesygepleje – hvad og hvordan? (Transport, affald, medicinhåndtering mv på plejecentre, rehabiliteringscentre, samt i borgenes hjem). - Deltagelse i opbygning af bæredygtigheds kultur – evt. på både mikro-, meso- og makroniveau. - Evt. Dataindsamling på praksisser. - Evt. Dilemmaspil Litteratur:

	• Den grønne trappe. I: <u>Den Grønne Håndbog</u> (Region Hovedstaden, 2023) • Regionens e-læring: Grøn hverdag – du kan gøre en forskel! E-læringsfilm. (Region Hovedstaden 2023). Link til kursus: Her – Password: Green123.) • Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 109-110. • Se Region H's: dengroennepuls på instagram med innovative idéer i reels.
--	--

FORSLAG TIL GRØNT INDHOLD PÅ 4. SEMESTER

Emne/tema i undervisni ngen	Eksempler og undervisningsmateriale
Udvalgte valgfrie elementer	På udvalgte valgfrie elementer er der fokus på bæredygtighed i et sundhedsfagligt perspektiv.
Innovation på tværs	Undervisning Der undervises i bæredygtigt tværprofessionelt samarbejde, argumentere med sundhedsfremme og opbremsning af defensiv medicin ("because we can" og "for en sikkerheds skyld" foretages ekstra prøver/undersøgelsesbæredygtighed). Her støtte tværprofessionelt og tværsektorielt i opbremsning og innovation (både løsning og prototype) og bruge bæredygtighed som case for udvikling af nye arbejdspraksisser. Litteratur: • Braithwaite, J., Glasziou, P., & Westbrook, J. (2020). The three numbers you need to know about healthcare: the 60-30-10 challenge. <i>BMC medicine</i>, 18(1), 102. • <u>The three numbers you need to know about healthcare: the 60-30-10 Challenge</u> • Hansen, A. B. G., Dyg, P. M., & Jensen, B. B (2021). Sundhed og Klima—to sider af samme mønt. In <i>Forebyggende sundhedsarbejde</i> (pp. 257-280). Munksgaard.

	• <u>Et sundhedsvæsen i verdensklasse kræver mod til også at vælge fra - Dagens Medicin</u> • Et innovationsprojekt til inspiration fra Region Sjælland: <u>https://www.linkedin.com/posts/trine-birk-andersen-98376813b_54-millioner-engangshandsker-s%C3%A5-mange-share-7466090358251159552-q8jg?utm_medium=ios_app&rcm=ACoAABBL5tUBA1xOn0paVXFvZ9FfAVWiQtCeNwc&utm_source=social_share_send&utm_campaign=gmail</u> • Film og refleksionskort fra Region Midt: "Glem handskerne når de ikke er nødvendige" <u>Uge 38 - Vores Bæredygtighed (rm.dk)</u> (tid: 1:44). Klik på "glem handskerne" og herunder finder I refleksionskortene.
Klinisk beslutnings tagen og klinisk lederskab, herunder: Innovation sproccer med inddragelse af patienter/b orgere	Undervisning Struktur, kultur, proces iflg. Orvik. Refleksioner - Sygeplejerskers bidrag til at nedsætte klimaaftrykket. Fx ressourceforbrug ifm. en opgave (forberedelse, spild og forbrug i forbindelse med et sengebåd). Og vejlede andre samarbejdspartnere i det. - Tænke bæredygtigt i de kliniske beslutninger og kliniske lederskab, herunder mere sundhedsfremme og forebyggelses-inddragelse samt at sygeplejersken er en rollemodel, der går foran i den grønne omstilling.

Ulighed i sundhed i befolkningen Sundhedsfrøomme, forebyggelse og rehabilitering/palliation Sundhedsvæsenets organisering regionalt og kommunalt Sundhedskompetencer	- Hvordan kan sygeplejersken facilitere opbygning af civile fællesskaber, der skal bidrage til at etablere en beredskabskultur og modvirke forsyningsusikkerhed og falske nyheder/misinformation? Litteratur: • Sundhed og klima, to sider af samme mønt Pernille Dyg m. fl..pdf • Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025). Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 55-60, 75-95. • https://www.vaeredygtighed.org/vaeredygtighed/ • https://www.vaeredygtighed.org/dialogspillet/ – <u>Ledere på hospitalsafdeling: Vi stikker patienter igen og igen. For it-systemets skyld - Altinget</u> – Anåker, A. Bæredygtig sygepleje. Munksgaard, 2026. S. 139-141.
Ulighed i sundhed	Undervisning Deltema: Undervisning i Klima og lokal/global ulighed i sundhed i komplekse borgerforløb. Undervisning i ulighed i sundhed. 2026 03 25 Klimaforandringer og ulighed i sundhed.pptx Litteratur:

	– Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025). Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 27-28, 93. – Anåker, A. Bæredygtig sygepleje. Munksgaard, 2026. S. 27-28.
Simulations baseret undervisning	Refleksioner - Affaldssortering og minimering af forbrug af engangsmaterialer. - Planlægning af procedurer. - Engangs- vs. flergangsmaterialer. Litteratur: • Film og refleksionskort fra Region Midt: "Glem handskerne når de ikke er nødvendige" <u>Uge 38 - Vores Bæredygtighed (rm.dk)</u> (tid: 1:44). Klik på "glem handskerne" og herunder finder I refleksionskortene.
Klinikforberedende og bearbejdende undervisning	Refleksioner Den grønne omstilling i praksis: - Fokus på grøn kommunal hjemmesygepleje – hvad og hvordan? (Transport, affald, bestilling og opbevaring af utensilier/hjælpemidler, medicin håndtering mv på plejecentre, rehabiliteringscentre, samt i borgenes hjem). - Deltagelse i opbygning af bæredygtigheds kultur – evt. på både mikro-, meso- og makroniveau. Litteratur:

	• Den grønne trappe. I: <u>Den Grønne Håndbog</u> (Region Hovedstaden, 2023) • Regionens e-læring: Grøn hverdag – du kan gøre en forskel! E-læringsfilm. (Region Hovedstaden 2023). Link til kursus: Her – Password: Green123.) • Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 109-110. • Se Region H.s: dengroennepuls på instagram med innovative idéer i reels. • Film og refleksionskort fra Region Midt: "Glem handskerne når de ikke er nødvendige" <u>Uge 38 - Vores Bæredygtighed (rm.dk)</u> (tid: 1:44). Klik på "glem handskerne" og herunder finder I refleksionskortene.
--	--

FORSLAG TIL GRØNT INDHOLD PÅ 5. SEMESTER

Emne/tema i undervisningen	Eksempler og undervisningsmateriale
Klinikforberedende og -bearbejdende undervisning	Refleksioner Den grønne omstilling i praksis: - Deltagelse i opbygning af bæredygtigheds kultur – evt. på både mikro-, meso- og makroniveau. - Opmærksomhed på balancen mellem bæredygtighed og patientsikkerhed i de akutte situationer. Litteratur: • <u>Den Grønne Håndbog</u> (Region Hovedstaden 2023) • Regionens e-læring: Grøn hverdag – du kan gøre en forskel! E-læringsfilm. (Region Hovedstaden 2023). Link til kursus: Her – Password: Green123.) • Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 109-110. • Se Region H.s: dengroennepuls på instagram med innovative idéer i reels.
Klinisk beslutningstagen og klinisk lederskab	Refleksioner

	På 5. semester forventes der i højere grad end hidtil, at de studerende kan tænke kritisk og reflektivt. På dette niveau skulle de studerende kunne opnå en større forståelse for kompleksiteten ved grøn og bæredygtig sygepleje samt være i stand til erhverve sig kompetencer i at være en grøn og bæredygtig sygeplejerske. Der er også et stigende fokus i samfundet på beredskab, fx ved klimabetingende katastrofer, og den rolle, som sygeplejersken bør udfylde i den kontekst. Sygeplejerskers bidrag til at nedsætte klimaaftrykket. Fx ressourceforbrug ifm. en opgave (forberedelse, spild og forbrug i forbindelse med et sengebad). - Ressource administration, prioritering i katastrofesituationer (hvem skal hjælpes ud fra de ressourcer, der er til rådighed). - Tilskadekomst og dødsfald fra ekstreme vejsituationer. - Psykologisk tryghed i teamet, coping-strategier for at være i en stresset og kaotisk arbejdssituation- et bæredygtigt arbejdsmiljø - Om "Bæredygtig intensiv behandling" /udvikling og afvikling - <u>Kan afvikling også være udvikling? Det mener Rigshospitalet, der har flere bud på hvordan</u> - <u>Vælg Klogt</u> Litteratur:
--	---

	• Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 55-60, 75-95.
Simulationsbaseret undervisning	Refleksioner - Affaldssortering og minimering af forbrug af engangsmaterialer i akutte situationer. - Planlægning af procedurer. - Engangs- vs. flergangsmaterialer. - Udvikling af akutte klimascenarier: Evt. med inspiration fra VIA. Hør Nadjia Aagaard Færgemann i dette afsnit af podcasten VIAvidere: https://lnkd.in/dzPRRS3f Litteratur:
TPU-forløb:	Undervisning Drøftelse af social bæredygtighed, fordi mange praksispartneres udfordringer har et fællesskabselement. Involvering af civilsamfund og frivillighed, som social bæredygtighed. Tværprofessionelt samarbejde om grøn omstilling og mere klimavenlige valg. Hvilke hensyn skal der tages til patientens sikkerhed og personalets arbejdsmiljø og andre faglighedens særkende. Litteratur:

--	--

FORSLAG TIL GRØNT INDHOLD PÅ 6. OG 7. SEMESTER

Emne/tema i undervisningen	Eksempler og undervisningsmateriale
Udvalgte valgfrie elementer på 6. semester: • Akut sygepleje • Fremtidens ældrepleje • Hverdagsliv med alvorlig sygdom • Kvalitet i et sundhedsvæsen under forandring • Mennesker med palliative og rehabiliterende behov i et tværprofessionelt perspektiv • Sammenhængende patientforløb • Tolkning og anvendelse af klinisk forskning • Selvtilrettelagt forløb. F.eks. i udlandet • Kvantitativ forskningsmetode og statistik • Smerte • Sygeplejersker, frivillige og	Undervisning Introduktion til bæredygtighed, klimaforandringer og grøn dannelse i et sundhedsfagligt perspektiv. Link til slides som en generel intro til HVORFOR vigtigheden for sygeplejersken: <u>Intro materiale sep. 2026.pptx</u> <u>The three numbers you need to know about healthcare: the 60-30-10 Challenge</u> Mest for behandling men findes for sygeplejersker i Canada. Gå fx på opdagelse i canadiske "Choosing Wisely Canada" <u>Nursing Recommendations</u> hvor der er kilder på de forskellige anbefalinger. Kan evt. inddrages i litteratursøgningen. Overvejelser om nødvendige diagnostiske prøver/undersøgelser. Tværprofessionelt samarbejde om udvikling af en "tilbagerulningskultur", ellers kan vi ikke lave det, der er virkelig nødvendigt/ (prioriteringsansvar). "Mere er ikke nødvendigvis altid bedre" (i betydningen flere undersøgelser). Afvent svar på undersøgelse før næste skridt tages. Overvej hvor stor belastning pt udsættes for (fx stråling ved rtg/UL). Hellere de rigtige undersøgelser fra start, så hverken miljø, system eller patient belastes. Betydningen af præcise data/observationer.

bæredygtige samarbejder	Forventningsafstemning mellem patient/pårørende, velfærdsstaten og de sundhedsprofessionelle (Hør interview med Susanne Ekmann lektor, RUC i: https://www.dr.dk/lyd/p1/brinkmanns-briks/brinkmanns-briks-2025/opraab-inde-fra-velfaerdsmonstret-11032521373) Håndtering af forsyningssikkerhed (som en del af klinisk lederskab) særligt i relation til pandemier. Pandemi og isolationsregimer. Infektionshygiejniske afværge –foranstaltninger (sundhedsfremme og forebyggelse) Folkesundhed i en lokal og global kontekst. Adgang til ressourcer og sundhedsvæsen Privilegieblindhed / etnocentrisme Fokus på bl.a. global sundhed, globale trusler og FN's verdensmål. - Folkesundhed i Vietnam - <i>Sygeplejersker, frivillige og bæredygtige samarbejder.</i> - Fokus på bl.a. sårbare grupper.
På valgfrie elementer med simulationsbaseret undervisning	Refleksioner - Affaldssortering og minimering af forbrug af engangsmaterialer. - Planlægning af procedurer. - Engangs- vs. flergangsmaterialer.

	Litteratur: • Loveday, H. P., et al. Clinical glove use: healthcare workers' actions and perceptions. Journal of Hospital Infection. 86 (2), 2014, s. 110-116 • Lindberg, M., Skytt, B. og Lindberg, M. Continued wearing gloves: a risk behavior in patient care. Infection Prevention in Practice. Infection Prevention in Practice. 2 (4), 2020. • Wilson, J., et al. Public perceptions of the use of gloves by healthcare workers and comparison with perceptions of student nurses. Journal of Infection Prevention. 18 (3), 2017, s. 123-132 • Fuller C, Savage J, Besser S, Hayward A, Cookson B, Cooper B, Stone S. "The dirty hand in the latex glove": a study of hand hygiene compliance when gloves are worn. Infect Control Hosp Epidemiol. 2011
Klinikforberedende og -bearbejdende undervisning	Refleksioner Den grønne omstilling i praksis: Deltagelse i opbygning af bæredygtigheds kultur – evt. på både mikro-, meso- og makroniveau. - "VÆLG KLOGT" PARADIGME: <u>Vælg Klogt</u> - <u>Et sundhedsvæsen i verdensklasse kræver mod til også at vælge fra - Dagens Medicin</u> - <u>IT stjæler tid fra sygeplejersker – og patienten betaler prisen – Sygeplejevidenskab.dk</u>

	- <u>The three numbers you need to know about healthcare: the 60-30-10 Challenge</u> - Mest for behandling men findes for sygeplejersker i Canada. - Gå fx. på opdagelse i canadiske "Choosing Wisely Canada" <u>Nursing Recommendations</u> hvor der er kilder på de forskellige anbefalinger. Kan evt. Inddrages i litteratursøgningen. Litteratur: • Brug af materiale fra VIA (henvis gerne til <u>Nationalt Netværk for Bæredygtig Sygeplejerskeuddannelse</u> (NABU) hvor alle danske sygeplejerskeuddannelser er repræsenteret i et netværk, der deler viden og erfaring i at implementere bæredygtighed i sygeplejerskeuddannelsen. Godt for den grønne dannelse! Dele – genbruge etc. • Herunder filmen "Glem handskerne når de ikke er nødvendige" <u>Uge 38 - Vores Bæredygtighed (rm.dk)</u> (tid: 1:44). Kig evt. på refleksionskortene: Klik på "glem handskerne" og herunder finder I refleksionskortene. Kig evt. også her: https://www.voresbaeredygtighed.rm.dk/ • Brug af Region H's e-læringsfilm om Grøn 2023. Link til kursus: <u>Her</u> – Password: Green123. • Den grønne trappe. I: <u>Den Grønne Håndbog</u> (Region Hovedstaden 2023)
--	---

	• Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025. Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag. S. 109-110. • Jønsson, A. B. R., & Brodersen, J. (2025). Overdiagnostik og klimaaftrykket, som kan undværes. In <i>Sundhed & Klima</i> (pp. 84-96). FADL's Forlag. • VIP: Personlige værnemidler, anvendelse af • Central Enhed for Infektionshygiejne. Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer, Håndhygiejne. København: Statens Serum Institut, 2021. 2.1. • "VÆLG KLOGT" PARADIGME. Link: Vælg Klogt • Et sundhedsvæsen i verdensklasse kræver mod til også at vælge fra - Dagens Medicin • IT stjæler tid fra sygeplejersker – og patienten betaler prisen – Sygeplejevidenskab.dk • The three numbers you need to know about healthcare: the 60-30-10 Challenge • Se Region H.s: dengroennepuls på instagram med innovative idéer i reels.
--	---

GRØN OG BÆREDYGTIG ADFÆRD PÅ CAMPUS

Der arbejdes løbende med at styrke den grønne og bæredygtige adfærd på sygeplejerskeuddannelsens campusser. Blandt medarbejderne er der et stort engagement og mange gode idéer til, hvordan ressourceforbruget kan reduceres, og hvordan bæredygtige løsninger kan integreres i hverdagen. Flere initiativer er allerede iværksat, mens andre er under udvikling.

Samtidig peger flere medarbejdere på et behov for øget viden om bæredygtighed og miljøpåvirkning for at kunne træffe kvalificerede valg og fungere som gode rollemodeller for de studerende. I den sammenhæng kan livscyklusanalyser (LCA) være et vigtigt redskab til at vurdere de samlede miljømæssige konsekvenser af produkter, indkøb og arbejdsprocesser. Her kan eksisterende opgørelser og analyser fra Region Hovedstadens økonomi- og indkøbsfunktion være en relevant vidensressource.

Følgende temaer og forslag er identificeret som relevante indsatsområder:

- Fortsat udvikling og styrkelse af affaldssortering på alle KP's campusser.
- Øget opmærksomhed på kunstig intelligens og den miljømæssige påvirkning forbundet med brug af AI.
- Reduktion af ressourceforbrug gennem mindre print af undervisningsmaterialer, bachelorprojekter og øvrige opgaver samt fokus på at slukke lys, computere og storskærme, når de ikke anvendes.
- Kritisk vurdering af behovet for tjenesterejser og internationale aktiviteter.
- Øget genbrug af undervisningsmaterialer, eksempelvis gennem laminering og genanvendelse.
- Bedre adgang til og tydeligere organisering af affaldssortering.
- Sikring af hensigtsmæssige forsyninger, herunder håndsprit.
- Reduktion af madspild i forbindelse med bestilling af fødevarer til undervisningsaktiviteter.
- Styrket affaldssortering i simulationsundervisningen (SIM) samt anvendelse af udløbne remedier til træningsformål, hvor det er fagligt forsvarligt.
- Undersøgelse af mulighederne for etablering af solceller på taget af T86.
- Fokus på vandbesparende løsninger, eksempelvis toiletter med stort og lille skyl.

- Reduktion af pantforbrug og forbedret håndtering af pant på T86.
- Etablering af en uniformsbørs til brug i simulationsundervisningen.

Disse initiativer kan samlet bidrage til at reducere ressourceforbruget, styrke den bæredygtige kultur på campus og synliggøre sygeplejerskeuddannelsens arbejde med grøn omstilling over for både studerende og medarbejdere.

REFERENCER:

Andersen ZJ, Loft S, Pedersen M (2025). Luftforurening - Sundhedskonsekvenser og strukturel forebyggelse. Vidensråd for Forebyggelse, 1-96.

Anåker, A (2026). Bæredygtig sygepleje. Munksgaard.

Bianchi, G., Pisiotis, U. and Cabrera Giraldez, M., GreenComp, The European sustainability competence framework, Punie, Y. and Bacigalupo, M. editor(s), EUR 30955 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2022, ISBN 978-92-76-46485-3, doi:10.2760/13286, JRC128040.

Biesta, G. (2024). Taking education seriously: The ongoing challenge. *Educational Theory*, 74(3), 434-448.

Biesta, G. (2021). *World-centred education: A view for the present*. Routledge.

Clayton, S. (2021). Climate Change and Mental Health. *Curr Envir Health Rpt* 8, 1–6 (2021). <https://doi.org/10.1007/s40572-020-00303-3>

de Graaf, J., Bal, M., de Wit, J., & Stok, M. (2026). Tired of climate change communication: why message fatigue predicts lower sustainability intentions and policy acceptance after climate change threat messages. *Applied Environmental Education & Communication*, 25(1), 125-140.

Dahlberg, R., Laut, K. C., Andersen, J. V., Sørensen, S. V., Skals, H. L., Sønderiis, R., & van der Leeden, G. W. (2026). Taktskifte for Danmarks redningsberedskab.

Dobber, M., Zwart, R., Tanis, M., & van Oers, B. (2017). Literature review: The role of the teacher in inquiry based education. *Educational Research Review*, 22, 194-214.
<https://doi.org/10.1016>

Flyvbjerg, B., & Gardner, D. (2024). *Få store ting gjort: Forskellen mellem succes og fiasko i alle slags projekter*. Dansk Psykologisk Forlag.

Furu, P., Vestergaard, L.S. og Loft, S. Klimaforandringernes påvirkning på sundheden. I: Speer, J., Lewandowska, K., Schønemann-Lund, M., & Nikolova, K. (2025). *Klima og Sundhed*.

Grande G, Hooshmand B, Vetrano DL, Smith DA, Refsum H, Fratiglioni L, Ljungman P, Wu J, Bellavia A, Eneroth K, Bellander T, Rizzuto D. (2023). Association of Long-term Exposure to Air Pollution and Dementia Risk: The Role of Homocysteine, Methionine, and Cardiovascular Burden. *Neurology*. 2023 Sep 19;101(12):e1231-e1240. doi: 10.1212/WNL.0000000000207656. Epub 2023 Jul 13. PMID: 37442622; PMCID: PMC10516275.

Gunawan, C., Fleming, C., Irga, P. J., Wong, R. J., Amal, R., Torpy, F. R., ... & McGrath, K. C. (2024). Neurodegenerative effects of air pollutant Particles: Biological mechanisms implicated for Early-Onset Alzheimer's disease. *Environment International*, 185, 108512.

Hansen, J. J. (2014). Didaktikken-et svar på universitetspædagogiske udfordringer?. *Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift*, 9(17), 3-5.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet (2025). National handlingsplan for antimikrobiel resistens hos mennesker. ISBN 978-87-7601-444-5.

Ithy (u.å). "Navigating Climate Fatigue: Reclaiming Hope and Action". Besøgt d. 24/9 på:
[Ithy - Navigating Climate Fatigue: Reclaiming Hope and Action](#)

Jønsson, A. B. R., & Brodersen, J. (2025). Overdiagnostik og klimaaftrykket, som kan undværes. In *Sundhed & Klima* (pp. 84-96). FADL's Forlag.

Kowasch, M., Cruz, J. P., Reis, P., Gericke, N., & Kicker, K. (2021). Climate youth activism initiatives: Motivations and aims, and the potential to integrate climate activism into ESD and transformative learning. *Sustainability*, 13(21), 11581.

Københavns Professionshøjskole (2024). *Fælles om fagprofessionelle der lykkes i praksis*. https://issuu.com/kbhprof/docs/kp_strategi_2024?fr=xKAE9_zU1NQ.

Hansen, S. K., Krøijer, S., & Tønder, L. (2024) Indledning. I: Hansen, S. K., Krøijer, S., & Tønder, L. (2024). *Grøn samfundsteori: Tanker til en økologisk krisetid*. Hans Reitzels Forlag.

Lehmann, S. (2019). Reconnecting with nature: Developing urban spaces in the age of climate change. *Emerald Open Research*, 1(5). <https://doi.org/10.1108/EOR-05-2023-0001>

Lund, B., & Christensen, L. (2025). *Verdensvendt undervisning.: Biesta og didaktikken*. Hans Reitzels Forlag.

Magnano San Lio, R., Favara, G., Maugeri, A., Barchitta, M., & Agodi, A. (2023). How antimicrobial resistance is linked to climate change: an overview of two intertwined global challenges. *International journal of environmental research and public health*, 20(3), 1681.

Mortensen (2025). Multiresistente bakterier kan overhale kræft om 25 år: Samlet folketing vil bremse farlig udvikling. Danmarks Radio. <https://www.dr.dk/nyheder/indland/multiresistente-bakterier-kan-overhale-kraeft-om-25-aar-samlet-folketing-vil-bremse>. Besøgt d 27.01.2026.

Nationalt Videnscenter for Demens (2024). Luftforurening knyttet til øget risiko for demens. <https://videnscenterfordemens.dk/da/nyhed/luftforurening-knyttet-til-oeget-risiko-demens>. Besøgt d 27.01.2026.

Pinder, Rosie (2021). Climate Fatigue And How To Overcome It. *Impact Magazine*. <https://impactnottingham.com/2021/04/climate-fatigue-and-how-to-overcome-it/>

Region Hovedstanden (2024). Grøn hverdag, du kan gøre en forskel!. <https://kursusportalen.plan2learn.dk/scorm/Password.aspx?spg=8696c8b1-a8e6-406f-8d99-49307d809923>. Besøgt d 27.01.2026.

Region Hovedstaden (2023). Den grønne håndbog. <https://edagsorden.regionh.dk/cms/HtmlPublication-9295/enclosures/36.pdf>. Besøgt d 27.01.2026.

Schwerdtle, P. N., Maxwell, J., Horton, G., & Bonnamy, J. (2020). 12 tips for teaching environmental sustainability to health professionals. *Medical Teacher*, 42(2), 150-155.

Semenza, J.C., Rocklöv, J. & Ebi, K.L. Climate Change and Cascading Risks from Infectious Disease. *Infect Dis Ther* 11, 1371–1390 (2022). <https://doi.org/10.1007/s40121-022-00647-3>

Systemiq and Eunomia (2025). A Prescription for Change: Rethinking plastics use in healthcare to reduce waste, greenhouse gas emissions and costs [Systemiq-Eunomia A prescription for change EN.pdf](#)

Tuffier S, Zhang J, Bergmann M, So R, Napolitano GM, Cole-Hunter T, Maric M, Antic S, Brandt J, Ketzl M, Loft S, Lim YH, Andersen ZJ. (2024). Long-term exposure to air pollution and road traffic noise and incidence of dementia in the Danish Nurse Cohort. *Alzheimers Dement*. 2024 Jun;20(6):4080-4091. doi: 10.1002/alz.13814. Epub 2024 May 8. PMID: 38716818; PMCID: PMC11180848.

WHO (2023). Climate change. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/climate-change-and-health>. Besøgt d 27.01.2026.

WHO (2023). Antimicrobial resistance. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/antimicrobial-resistance>. Besøgt d. 27.01.2026.

WHO (u.å.). Pan-European Commission on Climate and Health.
<https://www.who.int/europe/groups/pan-european-commission-on-climate-and-health>.
Besøgt d 27.01.2026.

WHO (u.å.). Act Now: Protect Our Present, Secure Our Future.
<https://www.who.int/campaigns/world-amr-awareness-week/2025>. Besøgt d 27.01.2026.

World Commission on Environment and Development. (1987). *Our common future*.
United Nations. <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g12/441/71/pdf/g1244171.pdf>

ØVRIGE KILDER

Álvarez-Nieto, C., López-Medina, I. M., Abad, M. L., Grande-Gascón, M. L., & Álvarez-García, C. (2017). Curriculum nurse and strategies training on environmental sustainability and climate change. *Enfermería Global*, 16(3), 665-67

Andeobu L, Wibowo S, Grandhi S. (2022). Medical waste from COVID-19 pandemic: A systematic review of management and environmental impacts in Australia. *Int J Environ Res Public Health*. 19(3):1381. [[PMC free article](#)] [[PubMed](#)]

Andersen, C. (2005, november 4). Hvor mange gange kan man genbruge engangsudstyr? *Ugeskrift for Læger*. <https://ugeskriftet.dk/nyhed/hvor-mange-gange-kan-man-genbruge-engangsudstyr>

Bianchi, G., Pisiotis, U., & Cabrera Giraldez, M. (2022). *GreenComp: The European sustainability competence framework* (EUR 30955 EN). Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/13286>

Balay-Odao, E. M., Colet, P. C., Almazan, J. U., Kuntuganova, A., Syzdykova, A., Kavashev, Z., ... & Cruz, J. P. (2024). Environmental sustainability in healthcare: A qualitative study of the perspectives of nursing, medical and public health students in Kazakhstan. *Nurse Education in Practice*, 76, 103917.).

Braithwaite, J., Glasziou, P., & Westbrook, J. (2020). The three numbers you need to know about healthcare: The 60-30-10 Challenge. *BMC Medicine*, 18(1), 102. <https://doi.org/10.1186/s12916-020-01563-4>

Cadet, M. J. (2022). Integrating climate change concepts into advanced practice registered nurses curricula with the application of the national organization of nurse practitioner faculties competencies. *Journal of Professional Nursing*, 41, 157-165.)

Collins, E., Ross, J., Crawley, J., & Thompson, R. (2018). An undergraduate educational model for developing sustainable nursing practice: A New Zealand perspective. *Nurse Education Today*, 61, 264-268.

Connerton, C. S., & Wooton, A. K. (2019). Building Community Resilience to Mitigate Mental Health Effects of Climate Change. *Creative Nursing*, 25(3), e9–e14. <https://doi-org.ez-jmk.statsbiblioteket.dk/10.1891/1078-4535.25.3.e9>

Elhabashy, Sameh. (2024). *Green Education in Nursing*. Nova Science Publishers, Inc

Evron, L, Siercke M (2025). IT stjæler tid fra sygeplejersker - og patienten betaler prisen. Sygeplejevidenskab.dk. <https://sygeplejevidenskab.dk/index.php/2025/10/22/it-stjaeler-tid-fra-sygeplejersker-og-patienten-betaler-prisen/>. Besøgt d 27.01.2026.

Fields, L., Dean, B. A., Perkiss, S., & Moroney, T. (2022). Education on the Sustainable Development Goals for nursing students: Is Freire the answer? *Nursing Inquiry*, 29(4), 1–10. <https://doi-org.ez-jmk.statsbiblioteket.dk/10.1111/nin.12493>

Flores, E. C., Brown, L. J., Kakuma, R., Eaton, J., & Dangour, A. D. (2024). Mental health and wellbeing outcomes of climate change mitigation and adaptation strategies: a systematic review. *Environmental Research Letters*, 19(1), 014056.

Flyvbjerg, B., & Gardner, D. (2024). *Få store ting gjort: Forskellen mellem succes og fiasko i alle slags projekter*. Dansk Psykologisk Forlag.

Fuller, C., Savage, J., Besser, S., Hayward, A., Cookson, B., Cooper, B., & Stone, S. (2011). The dirty hand in the latex glove: A study of hand hygiene compliance when gloves are worn. *Infection Control & Hospital Epidemiology*.

Griffin, M. T. Q., Alfes, C. M., Chavez, F., Ea, E. E., Lynn, K. A., Rafferty, M. A., & Fitzpatrick, J. J. (2022). Incorporating climate change into doctor of nursing practice curricula. *Journal of Professional Nursing*, 42, 156-161. INFORMATIV KILDE

Goodman, B. (2011). The need for a 'sustainability curriculum' in nurse education. *Nurse Education Today*, 31(8), 733-737.).

Hadjittofi, M., Gleeson, K., & Arber, A. (2021). The experience of disgust by nursing and midwifery students: An interpretative phenomenological approach study. *Nursing Inquiry*, 29(2).

Hansen, A. B. G., Dyg, P. M., & Jensen, B. B. (2021). Sundhed og Klima—to sider af samme mønt. In *Forebyggende sundhedsarbejde* (pp. 257-280). Munksgaard.

Hewitt, J. B., Candek, P. R., & Engel, J. M. (2006). Challenges and successes of infusing environmental health content in a nursing program. *Public Health Nursing*, 23(5), 453-464).

Holt, K., & Hvingelby, S. (2022). Tænk infektionshygiejne ind i alle procedurer. *Fag & Forskning*, nr. 4, 2022.

Hockenberry, K. L., & Clark, D. (2019). Supporting Sustainability in a Nursing Clinical Simulation Lab. *Pennsylvania Nurse*, 74(3), 14–18.

Huffling, K. (2021). Nurses Drawdown: Building a Nurse-Led, Solutions-Based Quality Improvement Project to Address Climate Change. *Creative Nursing*, 27(4), 245–250.
<https://doi-org.ez-jmk.statsbiblioteket.dk/10.1891/cn-2021-0015>

Højbjerg, K. og Siiger, Charlotte (2024) Forskningsoversigt Grøn Dannelse i Sygeplejerskeuddannelsen version 12.12.24.pdf

Jędruchiewicz K, Ok YS, Oleszczuk P. (2021). COVID-19 discarded disposable gloves as a source and a vector of pollutants in the environment. *J Hazard Mater.* 2021;417:125938.

[\[PMC free article\]](#) [\[PubMed\]](#)

Jorgensen K, Nielsen TR, Nielsen A, Waldemar G (2023). Potential for prevention of dementia in Denmark. *Dement.* 19(10):4590-8.

Kagan, P. N. (2011). Catastrophe and response: Expanding the notion of self to mobilize nurses' attention to policy and activism. *Nursing Science Quarterly*, 24(1), 71-78.)

Kagan, S. (2016). The role of remittances in risk management and resilience in Tuvalu: evidence and potential policy responses. *Migration, risk management and climate change: Evidence and policy responses*, 175-191.

Kaiser, M., Kohlen, H., & Caine, V. (2019). Explorations of disgust: A narrative inquiry into the experiences of nurses working in palliative care. *Nursing Inquiry*, 26(3).

Kalogirou, M. R., Olson, J., & Davidson, S. (2020). Nursing's metaparadigm, climate change and planetary health. *Nursing Inquiry*, 27(3), e12356.

Kocoglu-Tanyer, D., Dengiz, K. S., & Sacikara, Z. (2024). Nursing students' conceptualization of environmental problems: a descriptive cross-sectional study. *Nurse Education Today*, 140, 106296

Kueter, C. (2020). UVA Nursing Students Tackle Climate Change Induced Disaster in Class. *Virginia Nurses Today*, 28(1), 7.

Lee, J. J., Huang, Y., Yan, Y., Lui, Y. W., & Ye, F. (2024). Integrating climate change and sustainability in nursing education. *Nurse Education Today*, 106290.

Leffers, J., Levy, R. M., Nicholas, P. K., & Sweeney, C. F. (2017). Mandate for the nursing profession to address climate change through nursing education. *Journal of Nursing Scholarship*, 49(6), 679-687.

Lindberg, M., Skytt, B., & Lindberg, M. (2020). Continued wearing of gloves: A risk behaviour in patient care. *Infection Prevention in Practice*, 2(4).

López-Medina, I. M., Álvarez-Nieto, C., Grose, J., Elsbernd, A., Huss, N., Huynen, M., & Richardson, J. (2019). Competencies on environmental health and pedagogical approaches in the nursing curriculum: A systematic review of the literature. *Nurse education in practice*, 37, 1-8.

Loveday, H. P., et al. (2014). Clinical glove use: Healthcare workers' actions and perceptions. *Journal of Hospital Infection*, 86(2), 110-116.

Lund, B. (2020). Bæredygtighedspædagogik og handlekompetence—et velkommen tilbage til 70erne? *Forskning og Forandring*, 3(2), 47-68.

Magnano San Lio R., Favara, G., Maugeri, A., Barchitta, M., & Agodi, A. (2023). How antimicrobial resistance is linked to climate change: an overview of two intertwined global challenges. *International journal of environmental research and public health*, 20(3), 1681.

Mørck, Y. (1995). Kulturel kompleksitet og empiri-bricolage: Refleksioner over et projekt om etnisk minoritetsungdom og multikulturalisme. *Tidsskriftet Antropologi*, 31.

Neal-Boylan, L., Breakey, S., & Nicholas, P. K. (2019). Integrating climate change topics into nursing curricula. *Journal of Nursing Education*, 58(6), 364-368.).

Nicholas, P. Dns. D. (Hon), M. N.-C. F. (Distinguished T. P. D. M. N. F. S. C. for P., Advocacy), Evans, L. A. (Adjunct F., Albert, M. (Family N. P. S., Kelly, D. D. (Assistant P., Coordinator, , Track, & Michelson, N. Member, S. (2022). The nurse practitioner's role in

addressing chronic sequelae of Lyme disease as a climate change related disease. *Journal of the American Association of Nurse Practitioners*, 34(3), 579–585. <https://doi-org.ez-jmk.statsbiblioteket.dk/10.1097/JXX.0000000000000670>

Nesbakken, S., Rønningen, G. E., & Torp, S. (2024). How loss of nature through clear-cutting forestry affects well-being. *Health Promotion International*, 39(4), 1–11. <https://doi-org.ez-jmk.statsbiblioteket.dk/10.1093/heapro/daae110>

Oerther, D. B., & Oerther, S. E. (2022). Improving Interprofessional Environmental Health Education Using the Leave No One Behind Framework. *American Journal of Public Health*, 112, S250–S252.

Okkels, A.J., Dall, M, Jensen J.W. (2025). Et sundhedsvæsen i verdensklasse kræver mod til også at vælge fra. Dagens Medicin. <https://www.dagensmedicin.dk/debat/kronik/et-sundhedsvaesen-i-verdensklasse-kraever-mod-til-ogsaa-at-vaelge-fra/>. Besøgt d 27.01.2026.

Pinheiro, R., Drejer, I., Bienkowska, D., Laterza, V., & Sotarauta, M. (Eds.). (2026). Higher Education and Regional Green Transitions: Navigating Tensions, Complexities and Solutions (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003660996>

Prather, J., Laugeman, L., & Honegger Rogers, H. (2023). The Air We Share: Educating Holistic Nurses on Planetary Health. *Beginnings*, 43(6), 20–21.

Region Midtjylland. (u.å.). *Glem handskerne når de ikke er nødvendige*. Vores Bæredygtighed. <https://www.voresbaeredygtighed.rm.dk/uge38/>

Richardson, J., Grose, J., Doman, M., & Kelsey, J. (2014). The use of evidence-informed sustainability scenarios in the nursing curriculum: Development and evaluation of teaching methods. *Nurse Education Today*, 34(4), 490–493. <https://doi-org.ez-jmk.statsbiblioteket.dk/10.1016/j.nedt.2013.07.007>

Rådet for Bedre Hygiejne. (u.å.). *Mere viden?* <https://bedrehygiejne.dk/mere-viden/>

Saravanos, G.L., Islam, M.S., Huang, Y. *et al.* (2024). Infection prevention and control programme priorities for sustainable health and environmental systems. *BMC Global Public Health* 2, 6 (2024). <https://doi.org/10.1186/s44263-023-00031-4>

Schenk, E. C., & Bensen, C. (2019). Climate Change and Disasters: The World Needs Prepared Nurses. *Nursing Economic\$,* 37(5), 218–230.

Schmidt, M. (2025, 26. marts). *De føles trygge, men plastikhandsker kan gøre patienter mere udsatte, mener ekspert.* Fagbladet FOA.

Skovgaard Pedersen, C. (2024) Når vaner møder krav om bæredygtighed: Sygeplejerskers bevidste og ubevidste modstand mod at nedsætte handskeforbruget på hospitaler. Examensarbete för 1-årig Magisterutbildning i medicinsk mikrobiologi, med inriktning mot smittskydd och vårdhygien, 15 hp. Göteborg, Sverige 2024

Speer, J., Lewandowska, K., Nikolova, K., Schønemann-Lund (2025). Klima & sundhed. 1. Udg. FADL's Forlag.

Stephens, J., & Leslie, K. (2024). Environmental Sustainability and Climate Change Content in Canadian Baccalaureate Nursing Programs. *Journal of Nursing Education*, 63(4), 212-217)

Simmonds, K., Breakey, S., & Nicholas, P. K. (2022). Educating nurse practitioners about climate change, health, and climate justice. *The Journal for Nurse Practitioners*, 18(4), 429-433).

Tiitta, I., Cubelo, F., McDermott-Levy, R., Jaakkola, J. J., & Kuosmanen, L. (2024). Climate change integration in nursing education: A scoping review. *Nurse Education Today*, 106210

Torres-Alzate, H. (2019). Nursing global health competencies framework. *Nursing Education Perspectives*, 40(5), 295-299).

Turnbull C. (2023). Greener infection control: How to take the team with you: The Greener Nursing Practice award winner shares her tips for reducing PPE use with support from staff. *Nursing Standard*. 38(12):25-26. doi:10.7748/ns.38.12.25.s13

Vuorela, S. (2025). *Psykoogens vej til kollapsaccept: Betragt samfundet som en patient på hospice*. Information. <https://www.information.dk/moti/2025/10/psykoogens-vej-kollapsaccept-betragt-samfundet-patient-paa-hospice>

Wang Z, An C, Lee K, et al. (2022). Physicochemical change and microparticle release from disposable gloves in the aqueous environment impacted by accelerated weathering. *Sci Total Environ*. 832:154986. [PubMed]

Wilson, J., et al. (2017). Public perceptions of the use of gloves by healthcare workers and comparison with perceptions of student nurses. *Journal of Infection Prevention*, 18(3), 123-132.

Zuzelo, P. R. (2022). Flood Risk Assessment: An Important Component of Holistic Home Safety Assessment. *Holistic Nursing Practice*, 36(1), 59–61. <https://doi-org.ez-jmk.statsbiblioteket.dk/10.1097/HNP.0000000000000492>